

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 80kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kü-
lendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetű hirdete-
tésnél olcsóbb. Nyilviter
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Becsületbeli fogalmak iránt úgy városunkban, mint megyénkben nagy a zavar. Ferde felfogás uralkodik. A serdülő kortól kezdve minden rendben találni hencgegőket. Ezen sajnos körtünetnek három jelentékeny forrása van. Az első és legáltalánosabb, a bor. Második a közeli kenyéztetés. Harmadik a vagyona alapított hencgegés. A jellemtelenséget, mint negyediket nem vesszük ide. Arról megemlékezni nem érdemes, mert hasztalan. Gyérünk az okok tünetemeyein sorba!

Nálunk berogni nem is hiba, nem hogy bűn volna. Ha ez nyilvános helyen történik, akkor is legfőleg a hölgyek szólnak meg érte. Tükröt beütni, poharat vagdosni, székeket törni: virtus. Asztalon táncolni, cigány homlokára bankót ragasztani: gavallérság. Részegen kurjongatni, békés polgárok ablakait verni: kedélyesség. Lámpákat elfújni, szent szobrokra felmászni — az mind csak úri tréfa. Könyv lenne ebből a cikkből, ha csak azt akarnók leírni, ami könyvesen eszünkbe jut. De hagyjuk!

A második ok azért második, mert csak kiváltságolt egyénekre terjed ki. Mert nem szabad ám azt mindenkinek tenni, amit elmondottunk. Nevek nem valók ide. A sajtó, mint a közérkölciségnek is öre, csak a tényekre illetékes. A többi a rendőrség dolga. Vannak úri emberek akiktől semmit se vesznek rossz néven. Nekik minden szabad. Ha más tenné ugyanazt, közúttal érné. Rájuk csak azt mondják: fene gyerek; vagy: mulató kedve volt. Ez elviszi mások kabátját, elvágja a székük lábát, paprikát tesz a borukba, leüti a szivarjukat. Ha a kedvencek teszik, mindez tréfa; ha más teszi — gorombaság.

A harmadik ok már egyetemesebb. Ur és paraszt egyaránt előjogot formál belőle. Hadonász — mert teheti. És ki merjen neki szólni? A kisbíró győzi trinkgelddel, a bírót áldomással. A nótáros bruder vele. A csendbíró vagy szolgabíró fél tőle mert virilista, nagy a befolyása. A kapitány nem csukhatja be, mert mindig van, aki jól áll érte. A pincér mindig az ő tanuja. A vendéglős sohasem látja meg — mert jó kundsajt. A többi vendég, mikor hóstetteit produkálja vagy elpárolog, vagy vele szavaz. Így aztán bár mindenki tudja és ismeri garázdaságát, de mert a törvény csak kimutatott tények alapján ítél, tényeket pedig ellene kimutatni sohase sikerül: sohase török bele a bicskája.

Ezek tényleges állapotaink. Városunkban hetenkint ismétlődik egyik-másik fölvonásuk. Ha minden esetet betelefonoznának hozzánk, akár napilapot tarthatnánk föl megyei botrányokból. Ezek fölött a közmorál embere elszomorodik. Aki azt tartja, hogy: elég, ha magára vigyáz — az napirendre tér. A társadalom pedig nem tesz semmit. Az illetőket hallgatagon elítéli nem elég. Így se nem tudják meg szemtől szembe, se nem lakolnak érte.

A társadalmi élet nálunk már külső formában is eléggé megjegecült. Minden faluban van kaszinó. Az ilyen urak rendszeren mind tagok. De ha nem is azok, magukban nem élhetnek. Hisz az elősorolt szélsőségeket ép a fékezetlen társalkodás követteti el velük. Nem tudják mi szabad és meddig szabad — mert rájuk nézve nincs tilalom.

Ha volna tilalom, nem tennék, amit tesznek. Hisz magának ember nem élhet: társadalmi lények vagyunk.

Tehát legyen tilalom és lesz tartózkodás. Nem kell ezt megírni — elég, ha a közúttatban van kodifikálva.

De hát nincsen ma még ott kodifikálva?

Igenis van. Hisz ha nem volna, ugye cikk meggyénket a világnak denuncianá! Pedig ezt

nem teszi, nem is tehetné joggal senki. Itt aránylag épen annyi az önértetes ember, mint akárhol a világon. De mivel az egyes tudja, hogy nem kezdhet hatályosan, hát nem csinál semmit. Mibe kerülne az, minden társas egyet választmányában kimondani, hogy: aki közbotrányt követ el, titkos szavazás alá esik és sujtó szótöbbség esetében kizáratik? Ez ellen nem szólalna föl senki, márcsak azért se, nehogy azt higgyék róla, hogy saját érdekében tiltakozik.

De persze — ma tudunkkal sehohol sincs így. Sőt ami alapszabályilag van is tiltva, közmegegyezés nélkül egyetemleg üzetik. Csak a ferblire utalunk. Tiltja az állami törvény, tiltja rendőrség, tiltja minden kaszinó alapszabálya. Hanem azért szás társas egyet közül kilencvenkilencben rakják a vizit. A ficsurok ma pofozkodnak, holnap mennek kurizálni — és elmesélik köztetszésre a saját kocsmái hóstetteiket, vagy fizetnek a ferblin öcsnyert pénzből egész asztalnak áldomást. Egyiket ma kidobják a kocsmából, holnap ott kugliz azokkal, akik azt tegnap megbotránkozva hallották. A másik hivatalnok — és holnap, ha nincs esetleg kaczenjammerje, hogy maródit jelentsen, ott ül irodájában, szorgálja azokat, akik előttnegnap pofozkodott vagy a maga levében fetrengett.

Meddig tűri ezt a társadalom? Szabade ezt tűrnie? Hová jut, ha semmit se tesz ellene? Meddig lesz még dicsőség, kocsmából a hivatalba menni? Mikor fogja már legalább a művelt társadalom, kiközösíteni kebleből azokat, akik ott olyanok, mint a vízbeesett hulla, ha közepén akad?!

Ha a társadalom maga nem tisztítja magát, egyesek nem tehetnek ez érdekében semmit. A párbaj se használ. Már avval is visszaélnék — ha ugyan van visszaélés nélküli formája. Többnyire azok használják, akik előtte való nap bor között összezörrentek. Izenjen maga a társadalom irtó háborút, ön kebleből való száműzést, minden iszákos, rendetlen, kártyás, piszkos száju, hencgegő, házsártos, verekedő, hányaveti embernek. Akkor majd nem kell az önbíráskodása miatt jogtalan, eredményeiben esetleges eszközeiben igazságtalan párbaj. Akkor majd nem legénykedik senki, ha tudja, hogy holnaptól kezdve ő csak a maga szégyene. Akkor majd vigyáz mindenki, ha a kocsmáját benyitja, nehogy holnaptól kezdve száműzve legyen polgártársainak minden köréből. Városban vagyunk. Sok a jellemes értelmiség. Próbálják meg a tekintélyes kaszinók — és fél év múlva csak az emlékezet szegyenlapján fognak létezni a csapszék-i hősök.

Az országos borászati kormánybiztosságtól.

1272. sz. A szőlőtermelők érdekében.

Vonatkozással a múlt évben nagy mérvben mutatkozó — szőlő kivétel tárgyában tanusított érdeklődésre, és az ebből kifolyólag hozzám intézet kereskedelmi megkeresésre:

Fölkérem a t. (címet) miszerint sziveskedjék — a működési köréhez tartozó — a helyi és külföldi fogyasztásra alkalmas esemege szőlő szállítására vállalkozó szőlőtermelők — szabatosan kiállított — névjegyzékének ide leendő betérjesztésével, ezen jelentékeny anyagi hasznot biztosító vállalatot — előmozdítani

Budapest 1881. július 22.

Miklós Gyula,
borászati kormánybiztos

A hazai takarékpénztári tisztviselők nyugdíj kérdéséhez

a zentai tktptár tisztviselői a Magyar-Pénzügy című (Budapest Váci-utca 10. sz.) jeles szaklapban ezen indítványt közlik.

Alulírottak, kik sok tekintetben nem vagyunk ama helyzetben, hogy e fölvetett kérdést itt behatóan taglalhatnók, de mint olyanok, kik egy, a hazai pénzügyzetek tisztviselői részére alapítandó közös nyugdíjegyület mielőbbi megalkotását óhajtjuk, sőt nélkülözhetlenül szükségesnek tartjuk, s ahhoz a lehető legnagyobb anyagi áldozattal föltétlenül hozzájárulni

hajlandók vagyunk: e kérdés megoldásához vezető mozgalom megindítása céljából azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk t. tisztársainkhoz: sziveskednének ezen mindannyiunkat legközelebről érdeklő tárgyhöz tehetségeikkel, ismereteikkel hozzájárulni, különösen — ha esetleg mások ezután sem szelíztetnének emez égető kérdést — Kiszner Albert urhoz: sziveskednének ígért, e tárgy javaslatát, esetleg alapszabálytervezetét közölni. Ehhez aztán, ha csak némi szükségéret honol az érdekeltek kebleben, kell, hogy hozzájáruljanak. A tárgy és alapszabálytervezetének hírlapi megvívása után lehetne hazánk valamely központján, pl. Budapesten vagy Szegeden alakuló közgyűlést tartani, melyen magát minden pénzintézet (minden intézet külön vagy többen összeállva) meghatalmazott küldöttye által képviseltetné.

Mi nem találjuk e tárgy sürgősségét eléggé hangsúlyozhatónak. Ma holnap megöregszünk vagy elhalhatunk: mi lesz első esetben belőlünk, utóbbi esetben legtöbbjeink kenyérkereső tag nélkül maradt családjából?

A tervezet készítésénél szeriatünk számításba lehetne venni, hogy minden újonnan választandó tisztviselő kötelezőleg tagja lenni tartozik ez intézménynek. Ezt a pénzintézetek saját jól felfogott érdekükben elhatározhatják, ha — amit különben föltenni nem akarunk — erejükhez képest együletünket nem is támogatnák.

zentai takarékpénztárak tisztviselői.

Bodrog városa és váránál.

Béla király névtelen jegyzőjének előadása szerint, Árpád honszerző seregével egész Tittel vidékéig eljutván, visszatért a bodrogi részekre, és a Vajas folyó mellett tábort ütött, maga pedig Bodrog várában pihent meg. — Kétségtelen, hogy a magyarok már kétszen találták vidékünkben ezen várat, úgy mint Bács, Arad és Csongrád várakat is, a melyek alatt azonban nem kell épen téglá-építményeket érteni s a melyeknek régiségök és nevök is a mellett tanuskodik, hogy a honfoglalás előtti korban itt lakott szláv eredetű népeknek köszönhetik létüket. Vajjon mitféle népek lehetnek azok? Safarik véleménye szerint a bodrikok (obotrites) telepedtek volt itten le, és a magyarok vagy rólok nevezték el ezen várat, vagy pedig a várat a már akkor használt Bodrog nevével együtt vették által. Feltűnő, hogy Zemplén-vármegyében egy Bodrog nevű folyóval is találkozunk. Vajjon itt is laktak volt az obotrikok? Arad mellett nyugatra is van egy Bodrog nevű falu, s ezzel szemben a Maros tulsó oldalán Temesvármegyében is egy Új-Bodrog. Ezeket még lehetne a bodrikoktól származtatni; sőt Somogy-vármegyében a kaposi járásban is találunk még egy Bodrog folyót s mellette hasonnevű falut, a mely már 1449-ben említetik. Egy Bodrog megye nevű birtok pedig 1330-ban Baranyában volt.

A Bodrog név tehát meglehetősen el van terjedve, s 1240. körül és 1308-ban férfi névnek is fordul elő.

A Bodrogközt alkotó Zemplén-vármegyey nagy Bodrog folyó nevét először a zástvi apátságának 1067. év körül kelt alapító oklevele említi. Szt.-Istvánnak, a veszprémi püspök apácáknak 1025-ben kiadott adomány levelében felsorolt Podrug falunak hozzánk nincs köze, mert ez a Veszprémben levő Podrag falu vagy puszta.

A Duna melletti Bodrog-vára a vármegyei rendszer behozatala alkalmával egy hozzácsatolt egész vidéknek, a Bodrog vármegyének adott nevet, mely vármegye Zombor tájától egész Kalocsáig, és a Dunától majdnem a Tiszáig terjedt, alatta pedig, a Duna-Tisza közén-k alsó részében Bács-vármegye fekiült, közepén Bács várával. E két vmegyének geographiai változásáról és Bodrog-vármegyének eltűnéséről más helyen fogunk szólni. Itt csak Bodrog városnak sorsával foglalkozunk.

Már Szt.-István adott Bodrog-megyében a tihanyi apátságának birtokot, amint egy későbbi okmány 1093. évből mondja: in partibus Bodrug villam Beseneu, azaz Besnyő helységet és a többi közt egy Budrik nevű halastavat. Ezen birtokokban II. Endre király is 1211-ben megerősíti az apátságot, és hasonlóan IV. Kelemen pápa 1266-ban. Szt.-László királyunk itt Bodrog várban töltte a husvétünnepet 1095-ben, midőn a keresztényen fejedelmek őt a kereszties háboruban való részvételre hívták fel. Ugyanezen király a pannohalmi vagy sz.-mártoni apátságának Bodrogban (itt már nem a várat, hanem a mellette alakult várost és batárát kell értenünk) egy tavat adományozott két halász házsal, továbbá a (dunai) rév és a vásárok jövedelmeit, amint ezt II. Endre átírva, 1213-ban megerősíti.

A tized- vagy dézsma szedési jog a kalocsai érseket illette, ez pedig idővel a kalocsai káptalannak engedte át, a mit III. Ince pápa 1198-ban kelt leve-

1) A források gyakori idézése helyett itt emlíjük, hogy ezen cikkben fel van használva minden erre vonatkozó és rendelkezésre állott adat a cod. dipl. — cod. Patrius, Arpadk. új. okm. — Zichy okm. — Katona, Hist. Metrop. Coloc. Anjou k. okm. — továbbá az országos és a vmegyei levéltárakból.

leben helybenhagy, és megerősít a bodrogi parochiára vonatkozólag is, a melybe Luaseu, Buu, Ban (eddig még érthetetlen nevek) helységek tartoztak.

A pannonhalmi apátság nem élvezhette zavartalanul bodrogi jövedelmét; a Bodrog vmegyei főispán önhatalmával elvonta tőle a rév- és a vásár jövedelmét. Panaszaikra III. Honorius pápa 1225-ben sürgeti Endre királyt, hogy szolgáltasson az apátnak igazságot; ő maga is véd- és megerősítő oklevelet küld az apátnak. Ez eme javadalmakat valószínűleg vissza is kapta, és az egy ideig elzáróított bodrogi halastavat is 1226-ban újra használatba vevé. De 1237-ben IX. Gergely pápa újra kénytelen IV. Béla királyt az apát védelmére felszólítani, mert a főispán ismét elvevő tőlük a rév- és a vásár jövedelmét. A király, talán még 1237. előtt, egy (keltezés nélküli) okmányban maga is újra megerősíté az apátságot régi jogában. Ezen okmányban azonban csak a halastóval van szó; megemlíti a praedium Budrugban levő már 8 halász-családot, t. i. Budruk és Huke, s ezek fiait és rokonait. Ezeknek körülbelül 25 lánca szántóföldjük vala; legelőjük, kaszálójuk és nádasuk közös a Sente falu lakosaival; a halastó maga nagy és hosszú a Duna mellett, ebből kapja vizét és ebbe is vezet le; ez kizárólag az apáté, (e szerint a tó a Dunának egy kikönyökölő ága volt).

1351-ben Bodrog civitas-nak íratik Hercegh Péter mult években kapta Károly királytól más várakkal és birtokokkal együtt cserébe, s 1355-ig családja maradt. Hercegh azután az itt tartani szokott heti vásárokat a villa Bodrogból Dautba (ma Dantova) tette át, Tötös László pedig 1366-ban innen a maga birtokára, Garára akarta áthelyezni, a miért Hercegh özvegyével perbe k veredett.

Bodrog vára (castrum) 1237, 1252. és 1256. évi okmányokban és Anonym. 44. fejelemlik. A megye gyűlései is Bodrogban vagy mellette tartattak, okmányok szerint: 1337. in villa Bodrog, 1343-ban apud civitatem Bodrog, 1360-ban in Bodrog, 1364. és 1391. években prope villam Bodrog. Ezen dícsőség Mátyás király idejében Háj. Sz. Lőrincet (a mai Szonta körül) illette; a gyűléseket még 1517-ben is itt tartották. — Bodrog városnak fénye már hanyatlott, vára talán már nem is létezett. De azért a város még 1497-ben is említették (oppidum); 1520., 1521. és 1522-ben a Bodrog vm. dézsmalajstromokban előfordul Bodrog 147 adózó nevével, csupa magyar. 1529. júliusban Zápolya János Beeséről jövet Bodrogon át Kolutra s itt a Dunán kelt által, hogy a török szultánnak a mohácsi téren hódolatát jelejtse. (Szerémi Gy. 253).

Még 1535-ben az oppidum Bodrog ismét említve van. (Az oppidum, civitas és ville elnevezések egyértelműeknek vehetők s veendőek) Ekkor t. i. Váraljai Horváth János maga és rokonai nevében tiltakozik Hercegh György ellen, nehogy ez a Hercegh család birtokait, köztük oppidum Bodrog is, Verbőczy Istvánnak eladja merje.

Ezentúl Bodrognak nyomát elveszítjük; nem esoda tehát, ha 1717-ben egy új Bodrog-megyének területe miatt Bács-megyével kezdett hosszas pörben nem juthattak az igazsághoz és Bodrog várát majd képelet szüleményének tartották (mint pl. Bél Mátyás), majd meg 1720-ban az Arad melletti Bodrogban vélték fel-találhatni, a miben különben kis rosszakarát is volt Bács vármegyé részéről, hogy t. i. a maga területéből ne kelljen semmit sem átadnia. Pedig a vizsgálatok és tanuallatások folytán meglehetett már győződve, hogy a régi Bodrog a mai Monostorszeg körül létezett.

A háj-sz. lőrinci káptalanok egy 1282. évi bizonyáglevelé szerint egy dunai szigeten egy a sz. keresztől nevezett paulinus kolostor volt, a mely Simon fiától, Andrásról Hatyas nevű halastavat kapott zálogba. S e miatt 1327-ben a paulinus prior és a Sz. Péteről címzett apát közt pör keletkezett, melynek folytán az okmányokból kiviláglik, hogy a paulinusok szigete és a sz. péteri monostor Bodrog mellett vannak. A sziget majd Bodrog-majd Baranyaszigetnek íratik, s a Hatyas is felváltva majd Bodrog-majd Baranya vmegyébe tétetik. A monostori apátság pedig 1522-ben mindjárt Bodrog után említették fel Bodrog-Monostor néven. Es ez a mai Monostorszeg, Bezdán alatti.

Az 1717-ben tartott tanuallatásokban a monostorzseiek ezt állítják, hogy helységek régebben inkább nyugatra volt közelebb a Dunához; azon hely, hol most faljuk áll, Bodrognak nevezetik, a körülfekvő erők pedig közönségesen Bodrocka zemla vagy sumar (bodrogi föld, erők) néven ismeretesek. Egy 90 éves öreg még emlékezik, hogy a falu mögött elfolyó Dunából 2 templom és egyéb épületek látott kiemelkedni, a mit azonban akkor a Duna már egészen elnyelt; ez lett volna a régi Bodrog. Bevallják azt is, hogy a mult években egy vörös feliratu követ találtak a régi colonia templomában, mely bizonyára felvilágosítást adhatott volna Bodrogra vonatkozólag; hanem lelkészük és a szolgabíró a Dunába vetették, nehogy idővel az urak között sok veszekedésnek okozója lehessen. A Dunához közel továbbá bizonyos régi árkok vannak, mintegy 80 lépésnyi belső átmérővel; ezeket Borthan-Bodrognak nevezik, s a török időkben itt rév is volt. E század elején egy tónak neve itt Bodrocska bara volt. A visitatio canonica alkalmával tett azon kérdésre, vajjon a monostorzsegi parochia területén vannak-e romok? az 1803., 1816. és 1828. években az adatott feleletül, hogy vannak Bodrog pusztán, Obrovác edőben és a régi vagy Bodrog-Monostorban.

A traditio tehát és a vidék lakosainak közhiedelme, de hiteles okmányaink is ide helyezik Bodrogot. Szerémi György 1529. Zápolyával Bodrogból indult fölfelé Kis-Koluthra; Koluth pedig most is Bezdán fölött van, miből világos, hogy Bodrog a mai Bezdán alatt keresendő, a mi az előbb említett adatokkal megegyez; Monostorszeg t. i. Bezdán alatt van. Es mégis a hely színének pontos ismerete nélkül Bodrognak helyét csak hozzávetőleg határozhatjuk meg: Monostorzseghoz közel, a Duna egyik kanyarulatában, a mint a tudomány férfiai is már régóta hirdetik; Fényes Elek, Wenzel Gusztáv.

Egy határjárás 1468-ban tartatott egyrészt Hetes és Papi (a mai Kupuszínánál), másrészt Bodrog között; egy másik okmány 1479-ben is Papit, Bodrog szomszédjának mondja. Egy 1475. évi okmányban Mátyás király anyja castrum Barthanban levő várnagyoknak megparancsolja, hogy a Papi és Hetesben felállí-

tott vámbázat megszüntetvén, ismét Barthan vár területén állítsák fel. — Utóbbi adatunk még inkább nehezíti feladatunkat; mert Papi és Hetes szomszédja ugyan Bodrognak, de most szomszédja egyszersmind Barthan várnak is. Tehát két vár van egy helyen; mert Barthan, Bortán, Battyán vagy Batyán csak különböző névalakjai a Monostorszeg fölötti, vagy Bezdán alatti földrészeknek, melyen a fentemlített régi árkok s földhányások ma is láthatók.

Egyszerű volna a megfejtés, ha e két név alatt ugyanazon egy helyet lehetne érteni. Barthan és Bodrog pedig külön helységek; Barthan 1322. óta gyakran említették, mikor még Bodrog is létezett; sőt az 1522. évi Bogrog-megyei dézsmalajstromban Bodrog és Bortanch (azaz Barthan) egy kerületben együtt is említettnek. Bodrogot 1535-ben találjuk utoljára említve, de Barthan (Battyán néven) még 1560. is előfordul. Ennek csak egy magyarázatát adhatnánk, hogy talán Bodrog várnak, mely csak a XIII. században fordul elő okmányainkban, eltűnése után épülhetett oly közel hozzá Barthan vára, melyet különben egyedül 1475-ben találunk castrumnak írva, a hol vámot is szedtek, mint a monostorzseiek vallomása szerint ott a török időkben is rév volt.

Ezen bartháni földrészen, a Bezdán alatti erdőben található földhányások s árkok rajzát „Bodrog vár romjai” cím alatt Donozlovics Vilmos közlé a „Bácska” 1881. évi 13. számában, mire nézve Steltzer Frigyes a 15. és 19. számban észrevételeket tesz; erre ismét a 17. számban Donozlovics és Dadás Odön felelnek. Ezek Steltzernek egy téves állítását kiigazítják ugyan, de a dolog lényegében eredményre nem jutnak, s nem is juthatnak az egész környék helyszínének pontos ismerete nélkül; erre pedig még hiányoznak rajzaik és térképeink.

Befejezésül vessünk még egy pillantást Bodrog szereplésére egyházi tekintetben. — Milyen és mennyi temploma volt Bodrog városának, nem tudni; hanem hogy egy kerületnek feje volt, látjuk egy 1213. évi okmányból, a melyen Márton bodrogi főesperes szerepel, ezen esperességet Ugoľinus kalocsai érsek 1233-ban a háj-sz. lőrinci elszegényedett prépostságra olvasztá, és ezen intézkedést IX. Gergely pápa a következő évben meg is erősíté. De ennek dacára folyvást találkozzunk a bodrogi főesperessel, 1236-ban is említették. A tatár pusztításban sokat szenvedvén, IV. Ince pápa 1244-ben megengedte, hogy könnyebb megélhetés végett más egyházi javadalmat is elfogadhasson. A következő 1252., 1254., 1255. és 1256. években Loys Adiaconus Bodr. említették mint a bácsi káptalan tagja; 1298. és 1301-ben a kalocsai káptalannak volt tagja; még az 1317—1337. évi pápai dézsmalajstromban a bodrogi főesperességben Sacerdos OO. St. de Dios említették; ezután e főesperességek is nyomai eltűnnek.

Bodrog-megyéről kimerítő rajzot adott Pesty Frigyes „Eltűnt régi vármegyék” I. köt. 219—253. lapján), miként emlékeztek ezen a török idő alatt még nevét is vesztett vármegyét újra feleleveníteni, s miként hanyatlott életképtelensége és Bács megye ellességekdelősi folytán, mig nem véglegesen Bács-megyébe olvasztatott.

Frányi István.

LEVELEZÉS.

Szabadka, 1881. jul. 31.

T. szerkesztő barátom!

Beesés lapod mult számában Steltzer Frigyes közlési lelkész ur a Bácskában vándorolt német családokat eredetük kitudására a bécsi udvari kamarai levéltár néhány számmal jelzett jegyzéknyvre és irományra utasítja. En épen e napokban a vármegyei levéltárban kutatván, egy 1765. évi okmányt találtam, a mely részben legalább szintén e tárgyra vonatkozik s melyet az illetők netaláni használatára e helyen ismertetek.

A vm közgyűlés kiküldöttéi t. i. 1765. márc. 14. összejárják a Futtakon letelepedett új német jövevényeket, a kiket a telepitési szabályzat értelmében hat évi adómentesség illetett meg. Találtott pedig akkor Futtakon a következő 19 német családtagya, a kik ezen jogukkal élni akartak:

Keller János Jak. — Viser Dániel — Ermach Jakob — Schatt Károly — Fröhner Sebestyén — Forst Miklós mindannyian nősök, Freisenből Lotharingiában, 1764. máj 5. bocsáttattak el hazulról és pünkösöd körül itt házasságukat vásárolván letelepedtek. Forst Vendelin és Traubenkraut Mátyás szintén Freisenből okt. 4. kaptak otthon elboesájtó levelet és nov. elején vásároltak Futtakon házasságukat. — Traubenkraut Jak. és Lüsmann József Freisenből már 1763. aug. közepén vásároltak itt házasságukat. — Feitl János Hartovieből Csehországban 1763. szept. 24. még Bécsben volt. Frohmsveck Henrik Hessen Kasselből 1763. nov. 5. jött ide, de háza még nincsen. Valtér János Oberkirchenből Lotharingiából 1764. évben pünkösöd körül ért ide, most is még zsellér. Ugyanekkor jött Futtakra Müller János is Namborenből Lotharingiából s mindjárt házat szerzett. Uhmmissig Jos. bognár Kirchoffenből 1764. máj. 13. ért ide és mindjárt kezdett építeni. Így Linczter Vilmos is Feremből Franciaországban (jul. 25. óta itt). Kirch János Manemből Luxemburgban m. évi jun. 28. ért ide és épített magának házat. Niederberger Mátyás a Reichből jött Rombergből, előbb 2 évig a temesi bánóságban volt és most már Futtakon is 2 év óta lakik maga házában. Még Purpach József (hová való? nincs említve) is lakik itt egy év óta.

A tulajdonneveknek kissé sajátos orthographiáját az eredeti jelentésből vettem által.

Reményem, hogy részletesebb kutatás több hasonló okmányt fogja napvilágra hozni, és a zombori kamarai levéltárban talán annyit lehetne találni, hogy nem lesz szükséges ezen ügyben Bécsbe fordulni; csak akadna valaki, a ki ezen levéltárt kissé átvizsgálná.

Frányi István.

Bezdán, 1881. jul. 25-én.

Előadtuk tegnap a „Vereshajut” is. Beszélnek róla most már városunkban úgy, mint a környéken. És hála Istennek reánk nézve kedvezők a megjegyzések.

Régóta várta a közönség, hogy az ifjuság egy kis életet öntsön bele, de a tegnapi előadás alatt fül is villanyozódott a kedélyek, hogy a fél év óta viselkedő tenyerek szünni nem akaró mozgásba jöttek.

Dicsőretünkre mondták, hogy „a mibe mi bele kapunk, az sikerül.” Talán van is a dologban valami. A kik e darabot színészek előadása után ismerik, azaz ijesztgettek bennünket, hogy nehézkes volta miatt nem leszünk képesek előadni. Mi főnkadás nélkül játszottuk el úgy a nehezebb, mint a könnyebb részletet. A nehezégek edzik az embert. Erős akarat és tehetőség leküzdí az eléggördülő akadályokat.

A nagyszámu helybeli közönségen kívül Bajáról, Zomborból, Kupuszínáról, Monostorzsegről és Csonop-láról voltak vendégeink. Még azok is meglegedéssel hagyták el a színpot, kiknek gyakran van alkalmuk színelőadásokban gyönyörködni.

Es ebből következik, hogy az egyes szereplők dícsőretelméltók. Azok között, kik jó szerepeiknél és jétékuknál fogva különösen kiváltak, Vogl Teréz k. a. az első; az öreg Sajgoné szerepét oly jelesül adta, hogy a legfinyasabb kritikus igényeinek is megfelelt. Minden szava, mozdulata megegyezett a szerep természetével, és csupán csak ez kívántatik az előadásnál. Csáky Róza k. a. Ágnes szerepében megmutatta, hogy ő nemcsak kedélyes vagy tüzzrel pattant menyecske tud lenni, hanem drámai szerepe is egészen alkalmas. Nemes magartatása, választékos öltözete csak emelte játékát. Leánya, Zsófi (Jäger Laura k. a.) a gyermeki egyszerűséget és ragaszkodást igen szépen tüntette föl játékában. De még „az a hétszer otthon felejtett Sári” (Varga Ilon k. a.) is kitett ám magáért. Komikumra alkalmasabb nőt nem ismerek Bezdánban. A közönség kihívta. A vereshaju énekén észrevehető volt a hossz-szas gyengélkedés. Azonban játéka eleven, kedves volt mint mindig. — Boris első szereplésében is igen jól játszott. Sokat várhatunk tőle.

A férfiak közül Pravgyik Sándor említendő első helyen. Az elragadott babérokoszorúból csak egyes leveleket, vagy a versenyben lefordezett ágakat engedte a többieknek át, azokat, melyeket már nem birt markába szorítani. A budapesti Veréb Jankó nem játszik úgy mint ő, ezt tapasztalás után állíthatom. Pravgyik Flórist mi már ismerjük a Ferke-termetzetű szerepekből, és azért nem tett ránk különös benyomást, de az ismeretlenek előtt ő volt a legteljesebb színpadi alak.

Amirással a közönség tegnap nem rokonszenvezett. En ennek az okát szerepe egyhangu természetének akarom betudni. Mindazonáltal hallottam egy csinos kis lány ajkairól, hogy addig hazá nem megy, míg azt a kedves nótát: „Lekaszáltak már a rétet...” meg nem tanulja. E darabot maga szötte, még pedig mesterileg, szerepébe. Keszeg előszörre jól játszott. Fia, Bálint, átgondoltan és kifejezéssel adta szerepét. Koppancs Misa ellen nem lehet kifogásunk.

Csokor, taps, örömjaj, tetszésnyilvánítás volt a közreműködők jutalma. Ha a szereplő urak és hölgyek ezután is ilyen buzgalmat fejtenek ki, mindig sikerült előadásokra számíthatnak.

Az előadás a bezdáni kath. legényegylet pénz-tára javára tartatott s jövelemmezett 79 trt körül.

Előadás után táncvigalom következett, mely virradtig tartott. A közönség jól mulatott.

Egy tag.

Gleichenberg, 1881. július 25-én.

Kedves szerkesztő barátom! Mi tures-tagadás, de bevallom egészen őszintén, hogy jelenben teendőim leg-főbbike: az édes semmittevés és hogy immáron meg is szokom azt. E kijelentéssel tartozom szerkesztő barátomnak, minthogy ígéretemet bírja, hogy a megyében széles körben olvasott lapját a „Bácskát” egy gleichenbergi levéllel fogom megörvendeztetni vagy talán megszorítani. Hiszen kérem, vegye elő azt a kevés-szer használt cerusát; én a tényeket, az állapotokat megírom és kegyelmed úgy is ezermesteri büvészetével csináljon olyan levelet az én gyuradékból, minőt a jelenlegi divat Bácskában épen óhajt. Ne botránkozzék meg szerk. barátom, ezen nyilatkozatomon, hisz szerkesztő koromban én is csináltam egy pár vidéki levelet a nyomdában; nem hívom fel tanuul Bittermannt, hisz ez szerkesztői titok, melyet sok, sok és nemcsak provinciai szerkesztőségekben is a legnagyobb titok gyanánt őriznek. Egyébként közkedveltségű „Bácskánk” bővelkedik sok vidéki munkatárssal, s így nem szorul cikkek gyártására. Ime jó magam is volt szerkesztői méltóságom szegre akasztásával felesapok firdői tudósítónak s így folyván a világ sora a „Bácska” tisztt. olvasói elgondolhatják hogy a „Bácska” ügye nagyon jó lábon áll, mi a tudósítások eredetiségét illeti.

Miután így a bevezetéssel elkészültem, bátor-kodom jelenteni, miszerint nem magam vagyok Gleichenbergben — Zomborból és Bács megyéből. Velem van ugyanis életem kedves párja, indulván a sz. írás szávaival: „a nő követi férjét,” bár az ildomosság azt kíváná, hogy talán más sort vettem volna elő. Itt láttam Zomborból özv. Ružicsné, továbbá Sztipicsné urhölgyeket, ez utóbbival Zányi kisasszonyt; itt van még Zomborból a Schlieser testvérek egyike nevével, továbbá Goldfahn kereskedő és Gfeller Erneszt. Szabadkáról 5—6-an, Palánkáról 2—3-an, 2-en Ó-Becséről, Beznár Agoston Borsódról, Bajáról 2-en és hogy a felsorolásnak végét szakítsam B. Almásról és Csan-tavérről három paraszt ember, ki feleségével, ki anélkül. Hát biz az igen szép szám Bács megyére s igazan van annak a méltóságos urnak, ki azt jegyezte meg, hallván hogy a gatyás atyafiak Bácskából valók, miként Bácska nagyon civilizált megye. No lám hogy terjed jöhirünk, de terjedjen is, mert bizony csehiül állunk jöhir dolgában, ismervén bennünket még a jámbor gnasi pap is azon gyöngye oldalunkról, hogy a bort nem sokáig bírjuk ki a szájunkban. „Ich habe viele gute ungarische Weine; kommen Sie zu mir, dass wir eins trinken können” hívogatta magához az itt lévő magyar papokat. Mint hallom a muri kitiú volt; a barátság rovására a kura szenved; de se baj, egyszerű volt Budán kutyavásár, többször is megvendégelheti a gnasi plébános ezt a néhány magyar papot. De pardon kitérésiméért! Ha így kalandozok mindenfelé,

zetet, mely elegendő lett volna, rajta rabokat vallatni, nem pedig kéjutasnak, mint már én valék, kocsikázni. Első ízben feltűnt nekem, az utcák elnevezése, és számozása, hogy ezen mód véghezvivőjének, a város lakossága emlékszóbot emelend-e? azt nem voltam képes kipuhatolni. — Német feliratu cégektől hemzsegték a város utcái, mint megtudtam ez előtt még több volt, de a megjelenő kitűnően szerkesztett helyi lap ügybuzgóságának sikerült, ezen helyzetet némileg javítani, mely nem eléggé dícsérendő tetteért többen „Staatsumvölzernek“ szerették a nagy világ előtt feltüntetni. Roppant porfellegek győztettek meg engem továbbá arról, hogy nem esalatoztam, csakugyan egy híres (?) alföldi városban vagyok, sajátságos, hogy itt a közönség bosszantására többnyire déli 12 óra közt söprik az utcákat, öntözést nem ismernek, a nehéz időkn, a város tisztántartásával megbízott ur, tán oly módon akar segíteni, hogy egyik az ember kevesebbet, és lakjon jól annál több porral.

Templomhoz értem, itt is egy furcsaságot fedeztem fel, ad I. a toronyóra gyakran más mutat és más órát üt, ad II. a torony ócséna, meghajolt tetején kétféjű sassal, a templom előtt egy márványszobor szinte kétféjű sassal, ezek alkalmasint jelképek lettek oda biggyesztve t. i. akkor, midőn ezen két testvérkakas ékes hangjukat hallatni fogják, folytattatik a még „csak“ mintegy 18 éve bezűntetett templom építése. — Tovább haladva, egy szürke épület előtt megállva, kezdtem elgondolni, hogy hány szegény feje van lakja, de sietvén, egy arra menő úri embertől kértem felvilágosítást, ki nekem elmesélte hogy ez nem is feyház hanem tulajdonkép „kir. főgymnasiunai épület.“ „Auch eine schöne Gegend!“ — Dobszó hallására elfutottam, kívánsi voltam, ugyan mi érdekelt hirdettek, de hiába volt fáradságom, a nyelvzetből egy kukkot sem értem, mert e híres alföldi magyar városban, egy idegen nyelven hirdet a főleírászt hajdu. „Furesa!“ valóban roppant furesa! magyar közönségnek Venzel nyelven dudálni, ezt tűrni sajátságos. — A város szegénységi bizonyítványát, a fentemlített templom mentem megszemlélni, különös hogy a varjuk és holók arsenáljuk bemeneténél, egy kis tábla felirata tudtára adja, persze annak a kit illet, hogy a „bemenet tilos.“ emlékeztet ezen eljárás, arra a bölcs falusi bírónak, kinek kertjében a tyúkok sok kárt tettek, és kis táblácskákat ázott a földbe melyekre ékes nyelven rá pingáltatta: „Hogy a tyúkoknak a kertbeni tartózkodás tilos.“

Egy levelgyűjtő szekrényen következő magyar feliratot találtam. A levelek kisdzédnek órákor, mikor? azt a bölcs író elfeledte. Egy fűszerüzletnél a „gebüldet Nation“ nyelvén: Zu den drei Mohren, dacára annak, hogy a festő csak egyet festett, hová lett a másik kettő? tán szegélyték német feliratakat és gazdájuknál elbujtak; egy kis kocsmánál a cég tábla egyik oldalán: „1/2 Liter eiskalt“, a másik oldalán „1 Liter eiskalt“, hogy mi tulajdonképen literszáma „eiskalt“, nem tudtam meg.

Egy pálinkaüzletnél ezen eredeti feliratot találtam:

„Jöjjen be ide ke, mert én az egész várost már bejártam, de ilyen jó pálinkát még nem találtam.“ Ezen magyar felirat meglepett, de nem soká örvendhettem, a magyar szellem haladásának, mert egy szipkát vásároltam, rajta német nyelvű firmát találtam.

Békkocsikat ezen városban nem ismernek. Mi csatornáját, mely hivatva lenne a kereskedelmen lendíteni, a város bölcs atyái 1 órányira a várostól helyezték el, illetőleg azon okból, hogy a gyermekek bele ne haljanak, egyetlen szép sétányukat szinte a város végére dugták, miért? annak az istenek a megmondható, a magyar színtársulatot úgy pártolták, hogy elég volna az igazgatónak a tiszta jövedelemből megbalni, de kevés, tisztességesen megélni, holott idegen ajku színészek tárt karokkal lesznek fogadva.

Furesa tapasztalataim után, visszautazásra készültem, valami nem emlékszem már miféle szent utcán haladtam végig, nagy homokdombokra akadtam, melyeket tán azért helyeztek oda, hogy szeles időben változatosság kedvéért legyen mi a közönség szemében, így néz ki a főlem felfedezett második híres alföldi város, de azért mégis csak híres város az alföldön Keeskemét.

Don Januario de Perambacco.

Hírek.

Kinevezés. Főispán úr Ömeltősága Dr. Sor Ferenc antavéri községi orvost tbeli járásorvossá nevezte ki.

Kinevezések. A rendelkezési állapotba helyezett erdészeti tisztek közül megyénket érdeklőleg kinevezettek: Doroszlóról Apatinba: Déván Róbert erdész, fterdész; Pukás Antal erdészamvevő, fizető számvivővé; Kas Ede ellenörködő számvivővé; Vágó László erdőgyakornokká; Czékus György m. kir. erdőgyakornok Máramarosból, zombori faraktiszté Sugár Károly első oszt erdész palánkai kezelő főerdészé; Kürthy Géza szomolnokról első oszt. erdészé. Teschler Vince erdész Bezdánba, és Divald Gyula zombori faraktisztét másod oszt. erdészé Apatinba. Péch Dezső erdőgyakornok, másod oszt erdészé a szászsebesi erdőhivatalhoz; Horváth Béla másod oszt. erdész első osztályúvá a gödöllői erdőhivatali kerületbe.

Koics Lázár zombori jószágigazgatósági számtiszt Pancsovára kinstári ispánná neveztetett ki.

Magyarosodás. Narancsik Lajos szabadkai lakos vezetéknéve ezentul Koronai.

Az alföld-fiumei vasut június havi bevétele 106,558 frt; tavál e hóban 722 frttal kevesebb volt. Az egész első félévben 902018 frtot, vagyis 24212 frttal többet vett be, mint tavál ez idő alatt.

A budapesti gabnatörszén a mult esütörtökön 1100 mmásza 724 kgramos bácska buza 11 frt 40 krral forgott.

Több napilap levelezője megszólólag kérdezi, miért tündökölt épen Bácska a késmárki len és vásonkiállításon távolléte által — holott sok kendert termel és elég terjedt fonóházi ipara is van? Erre megfelelni csak a gazdasági egyesület illetékes.

Mezey Marton ó-becsei r. kath. kántor, folyó évi július hó 27-én elhunyt.

Mihajlovics György zombori birtokos 50 frt adományival a kaszinó-egyleti dalárda ötödik alapító tagja lett.

Dekker Gyula ügyvédjelölt, lapunk élénk tollú munkatársa, a zombori kir. törvényszékhez joggyakornoknak neveztetett ki.

Csendőrségi proba-tanfolyam. A Kolozsvárot nyitott csendőrségi pótanfolyamra jelentkezett meggyénkbeli 52 csendlegény, tegnapelőtt utazott el Kolozsvárra.

Pályázat. A Zombor városánál üresedésbe jött mértékhitelítő és gazdai állomásra pályázat van hirdetve. A mértékhitelítő esetről esetre városi végrehajtói teendőket is köteles lesz teljesíteni és évi fizetése 720 frt; a gazdái 600 frt. A pályázat batárideje f. évi augusztus hó 12-én jár le.

Szolgabirosg Zomborban. Ily című távirat érkezett a napokban Zomborba nem Budweisből, hanem — Szabadkáról a városi alkapitány aláírásával. Miután rendőri ügyről szólt, a városi kapitányság fogadta el.

Beküldetett. Weszelovszky Péter, volt közgyám, évi kegydíjért folyamodott a városhoz. Folyamodványát ugyan nem láttuk, de így is tudjuk, hogy annak kitűnő évekre kellett támaszkodnia, hogy ily szegény város, melyben 27% a helyi adó, arra megszavazott neki 300 frt évi kegydíjat. A tanítók és más szegényebb hivatalnokok emberi emlékezet óta mindig rimázkodnak, hogy botránys csekély fizetésüket emeljék föl; de azt kapják válaszul, hogy nincs rá alap. Hanem Weszelovszkynak megszavazták az évi 300 frtot. . . pedig városi virilista, fizet 477 frt 87 kr. egyenes állami és 129 frt 29 kr. városi adót. Ez az új tehát összesen 607 frt 16 kr. évi adót fizet. . . többet, mint sok városi tisztviselő és a tanítók összes évi jövedelme. Hanem azért kap 300 frt évi kegydíjat, mert úgy akarta ezt Zombor sz. kir. város utolsó közgyűlése, dacára, hogy a tanács, méltó dícséretére legyen mondvá, a kérvényt nem ajánlotta. . . Miután eszerint kimondották elvül, hogy a volt hivatalnoknak, ha rászorult, ha nem, kegydíjat adnak, csak kérjen: nincs más hátra, mint hogy T., A. és Fr. mint volt főtisztviselő is folyamodjanak; mert ha a közgyűlés következetes akar maradni önmagához, egyiknek sem tagadhatja meg. Es így lassacskán a virilisták mind megszavaznak, másnak szivarpénzt. . . a közönség pedig fizet ha kell 27% helyett 30% pótdadót. Hisz ezt a virilistáknak és képviselőknak bőven behozza a kölcsönösen megszavazandó kegydíj. Már volt a világon ló konzulnak, szopós gyerek érseknek kinevezve; de virilistának még számalondiját nem adott egy város képviselőse se, csak Zomboré. Lám, hogy van még új is a nap alatt! (Többen.)

Budapest-zimonyt vasut. Julius 27-én délben történt meg Szabadka mellett a budapest-zimonyi vasut vonalon az első ásócsapás a nevezett város polgármesterének és honoráciorjainak jelenlétében.

Hymen! Bleier Zsigmond es kir. tartalékos hadnagy, a déli vasut hivatalnok, eljegyezte Hay Emma kisasszonyt — Hay Lipót helybeli polgár leányát.

Örvendetes hírről tudósíthatjuk olvasóinkat, az alföldi fümei vaspálya mint hírlík, végre valahára elhatározó állomásai óráit, melyek csak másfél év óta állnak, igazíttatni. Hogy mikor fogja behozni, a más vaspályáknál rég életbeleptetett azon idővs intézményt, hogy Bpestre térítjegyek fognak kiadni, arról egyelőre hallgat a krónika.

Az utcák öntözése határozattá emeltetett, de nem nálunk ám, hanem Pésett. Ha már városi öntözőink nincsenek, nem ártana e tikkasztó hőségben a házigazdákat arra kötelezni, hogy járdaik előtt háromszor napjában locsoljanak fel. Egészségügyi bizottság hol késel az éji homályban.

Az elől szállodabeli pincértől 27-én éjjel többféle holmit, ép úgy különféle abroszokat ismeretlen tetesek elloptak.

Tűz. Kedden délelőtt 11 órákor vonult ki a tűzoltóság Czopf J. téglágetőjére, — hol vagy 120 koci szalma kigyúlt. Midőn a tűzoltóság a tűz helyére ért, már a téglávető fűszer is égett, de ez csakhamar eloltatt és megmentetett. — Erre az égő szalmakazalok szézagattattak és nagyobb része megmentetett.

A régi kórház épületét valahára lebontták s így persze a szegények háza megszűnt. Ujat építeni nem lehet, nincs a városnak pénze. Hanem azért virilistáknak számalondijakra jut! De most nem ezt akaruk egyelőre megróni, hanem azt, hogy azon épület előtt a lekotort föld és tapasz a multkorii vilharos eső következtében fél méte:nyi magásban lepi a járókát. Ha egy kis eső esik, hát térdig lábolk a lotyokban, akik a szelencsélől a temetőbe mennek.

Szabadkán jul hó 24-én nagy tűz volt. A színház melletti Aradszky féle hosszú épület, mint mondják vigyázatlanságból játszó gyermekek által kigyúlt és tökéletesen leégett.

A megye-palota építéséhez beszállított tetőfa megvizsgálása céljából a megyei építészeti bizottság 30 án d. u. 6 órákor ülést tartott.

Szabadkan Geiger Gyula kereskedésében nagyobb mérvű sikasztás történt többnemű cikkekből, Hubay Árpád, ott alkalmazott inas által. — A büntetnek mint mondják több részese van, a ami vizsgálatból kiderül. A tettes elfogatott.

Csantavér községbe aug. 20-ig r. k. tanító keresnek. **Biboros** érsekünk Mayer Béla kanonokat és szentszéki referenset multkoriban érsekmegeyi tanfelügyelővé nevezvén ki, iskolalátogatási hivatalkörét, bokros elfoglaltságára tekintettel, csak Kaloosa városára szabta. Azonkívül négy hiv. iskolalátogatót nevezett ki; ezek: Kleiner Lajos, kalocsai képezdi tanár, a miskei, hajósi és kecski; dr. Boromisza Tibor jankováci plébánost a bajai, szántovai, almási és szabadkai; Pálch János monostorszeghi plébánost, a zombori, apatini, bácsi és palánkai; Szulik József óbecsei prépostplébánost a topolyai, zentai, óbecsei és újvidéki esperesi kerületeket illetőleg. Ezen választáson felette örülünk, mert a nevezett urak férnikorok delén levő férfiak, az iskolaügyért buzognak, és e yáltalan nem azon rendből valók, amely kapvakap a címeiken, de nem tesz semmit. A körlevél ugyan javadalmazásukról nem szól, de biztosra vehető, hogy hivatalukkal járó tiszteletbeli kiada-okról és fáradsági pótlékekről, az iskolákra fe-

jedelmileg bőkezű főpásztor kegye gondoskodott. Mert ingyenes hivatalok, ha állandó munkával járnak, ami a sikert illeti, tapasztalás szerint a kinevezés messzeségével fordított arányban állanak.

Sajtoper. Kozma Sándor kir. főügyész jul. 26-án nyújtotta be vádiratát Cséry sajtóügyi vizsgáló bírőhoz a „Bácskai Ellenőr“ szerkesztője, Stocsek Károly ellen. Az inkriminált cikk nevezett lap 25-ik számában f. é. jun. 23-án „Sikka-ztás Palieson“ cím alatt jelent meg. Ma holnap a sajtóbírósnak is annyi száma lesz, mint egy törvényszéknek.

M. hó 26-án Szivacon Páva Antics Ó-szivaci lakosnál déltájban nagy tűz ütött ki, mely csak estefelé volt megzabolázható. Elégett 200 kereszt buza és két kazal szalma. Egy a kazalon levő ember az oltók közt a lángba esett és lábait elégette. — Ideje volna hogy a község előjárói megtiltanák a behordást a faluba, mert a kazalok oly közel vannak egymáshoz, hogy csak a csendes időnek köszönhető, hogy a szomszédban tűz nem ütött ki. — Biztosítva nem volt. L. A.

Szerdán d. u. fűjt a szél, tehát söpörték az utcákat. Ez volt a Danaidák vízfordásának javított kiadása. Amit összesöpörték, azt szét is fujta a szél. De az mindegy. Először meg volt a söprés; másodsor látta, vagy legalább érezte minden lakos, mert a portól az ablakon át az eget se lehetett látni. Vajjon nem folyamodnak majd ezek a munkások is a közgyűléshez kegydíjért? . .

B. Prandau Gusztáv, itt a szomszédban, Dráva-Miholyán virágkiállítást rendez.

A beérkezett aratási hírek jó közép termést ígérnek. **A doroszlói** erdőhivatal augusztus eslejétől Apatinba helyeztetett át.

Iványi István, szabadkai tanár, megyénk multjának fáradhatlan kutatója, egész hetet itt töltött a megye levéltárában, hol az előzékenységéről ismetes főlevéltárnok szíveségéből számos becses új adatot gyűjtött össze. Szíves ígérgetét birjuk derék kartársunknak, hogy földolgozandott készletét lapunkban fogja közzétenni. Ugyanask Iványi tanár átadta nekünk a megye történetére nézve használható források roppant gondtal összeállított névjegyzékét. Előre is kérjük azon műbarátokat, kik e téren buzognak, legyenek szívesek e jegyzék közlése után annak netáni hiányait pótolni, illetőleg kiegészíteni.

Rác Vilmos a megyei gazd. egylet titkára kedden megfordult körünkben és a Széchenyi J. tszki elnök-nél az őszi kiállítás érdekében tartott értekezleten szinte résztvett. Legközelebb összefog állíttatni a helyi és vidéki kiállítási bizottsági tagok névsora és egyuttal közhírré tétetik e tagok munkaterve. Akik erre vonatkozólag javaslatokat tenni vagy felvilágosítást kapni akarnak, e lapok szerkesztőjéhez, mint a kiállítási bizottság első titkárához, forduljanak.

A Széchenyi körutat kövezik.

Adán a szerb színészek szép pártolás mellett játszanak. Legutóbb a Cigányt köztetszésre adták. Levelezőnk panaszkodik, hogy megfoghatlan, miért nem pártolják a magyarok is ugy színészeket. Hát azért, mert 1) a szerbek igen helyesen gondoskodnak arról, hogy holmi komédiás banda ne rongta színésztük hírnevét; hanem a mely vidék élvezni akar, az áldozzon, s akkor megkapja pártolásra érdemes egyetlen nemzeti társulatukat. 2) A kisközsegekben bandukoló magyar színészek hivatásukat illetőleg többnyire lumpok és miután a kaszakapakerülő hazánkban sok, minduntalan ellepik már az apró falukat is; míg szerb színház Ada környékén minden lustrumban van egy-szer. Hogy az olyan jött-ment zűbandákat a magyarok meg se nézik, az épen jó izlésüket tanúsítja. Ne is menjen senki rossz színházba. Aki fellál a világedeskára, azt vagy legyen érdemes megnézni, vagy koplaltatással kell onnan más neki való munkára szorítani. Mutatól a falusi „művészek“ izlését illetőleg álljon itt szószerint e minapi kulai színlap:

Körmives Imre igazgatói jutalomjátéka. Bérlet. Utolsó előadás. 6 ik szám. Kula. Hétfőn, július 11-én adatik: A kulai színpad a másvilágon. Regényes, mérelyes, tekervényes, fényes, tragikai, komikai, drámával elegy tett, közzvetített, szomorú vig-bóhozát, dula-dalmas, diadal as jelenetekkel, kacagalmas énekekkel 6 szakaszban. I-ső szakasz: „A kokinkinai király keservesen megkeseredett keserve“ vagy „a koporsó titka.“ II-ik szakasz: „fűsizer Jeremiás a járásbíró-ság előtt.“ III-ik szakasz: A dologkerülő kefekötő mint philosophus. IV-ik szakasz: „A vörös ökr és a két megaranyozott rézborjú.“ V-ik szakasz: „Miből lesz a a millioner vagy: Mint lehet pénzt szerezni.“ VI-ik szakasz: „Huzd rá Plajbász! vagy: egy vén boszorkány serdülő szerelme.“ Szemelvény: Kakambuki horiformi rodubili hegyi gyemi nemenovsziki kokinkinai király — Ujvári Don Subláda, minisztere — Lévia. Don Diórágja, Don Almarágja, apródok — Mükedvelők. Igata, Rigata, udvarhölgyek — Sárközíné. Sárközöi Margit. A majszter — Szirmai. A leánya — Mizslai Sarolta Csizmadia inas — Körmives. A dologkerülő — Szirmai. Preferánc Muki, kártyás — Ujvári. Csiszler Jeremiás, lump — Körmives. Vörös ökr — ? A fának az apja — Körmives. Az apjának a fia — Kupai Mari. Házaló zsidó — Gáál Lakatos inas — Mizslai Sarolta. Plajbász, vén cigány — Körmives. Vén boszorkány — Kupai Mari. Történik az újföldi paradicsomban feltámadás után. Végül: A két kabai asszony. Mulattató árnyjáték. Előadja Gáál. Szíves pártfogást kér a jutalmazandó. Kezdeté 8 órákor. Vége előadás után Szerbusz művészet!

NYILTTÉR. *)

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Becsés lapjának f. é. 32-ik számának hírek rovatában megilletődve olvastam azon értesítésünkre tett megjegyzést, mely szerint a hajóforgalmat, zilipkapunk befestése céljából 8 napra beszűntetjük.

Anélkül, hogy részvénytársulatunk ezen intézkedésének részletes indokolásába becsátkoznék, röviden megjegyezni elnem mulasztom, hogy a Ferencsatornán 6 év óta egyetlen egy forgalmi akadály esetet

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

sem engedünk felmerülni, mely körülmény tekintetbe véve a csatornának két folyamba négy helyen torkoló fekvése, és ezen idő alatt évente előfordult árvízvesztélyt, bizonyára gondos és feltett önközüsi intézkedéseinkről tesz tanúbizonyítást. Ha tehát jeleleg nagy költséggel épített és két zsilipünkben felszerelt óriásméretű vaskapuinak olajfesték mázzal tatarozni igyekeznünk és egyéb végezendő fenntartási munkálatok céljából a forgalmat csupán 8 napra a hajózás holtidényében lezárjuk, mint az hason közlekedési utaknál mindenütt divik, minden szakértő által csak elismerőleg kell, hogy megítéltsék!

Fogadja igen tisztelt szerkesztő ur fenti megjegyzésemet a t. c. közönségnek, ezen intézkedésünk következtében esetleg felmerülő balvélemények ellenében felvilágosítólag és pártfogólag.

Kiváló tisztelettel

Ferenc-csatorna részvény-társulat fenntartási osztálya.

Heinrich Albert,
ferenc-csatornai főmérnök.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapjának 33. számában „Bihari“ név alatt egy paliesi levél jelent meg, mely ellenem a legaljasabb támadásokat foglalja magában.

A „Bihari“ álnév alá rejtőző levelező nem más, mint valami Bulyovics Gyula nevezetű gimnazista, kinek éretlen kifakadásait cáfolatra bizonyára nem érdemesiteném, ha azok nem oly komoly és higgadt szerkesztése miatt megyszerte becsült lapban láttak volna napvilágot, mint a „Bácska“

Kijelentem, miszerint e kérdéses levelezésben foglalt reám vonatkozó állítások hazug rágalmak, kijelentem, miszerint én semmiféle fürdővendégnek a nekem fizetendő díjat soha ki nem szabtam, senkitől díjat soha nem követeltem. A mit a fürdővendég tiszteletdíj címén asztalomra letett, ugyanazon tisztelettel, a miként az nyújtott, — elfogadtam. Készségesen gyógykezelek minden fürdővendéget egyenlő előzékenységgel, egyenlő buzgalommal, tekintet nélkül arra, fizet-e fáradozásaimért, vagy sem. Alávaló hazugság, hogy én egy fürdővendégtől egyszeri nálam tett látogatásért 15 frot, a másiktól kétszeri látogatásért 6 frot követeltem és vettem föl. Humanus, előzékeny és minden hasonlóságtól ment eljárásomra nézve hivatkozom a fürdőorvosi működésem alatt itt megfordult összes fürdővendégekre.

Tisztelettel maradtam.
Palics, 1881. július 29-én.
Alázatos szolgája.

Dr. Szilasi Mór,
fürdőorvos.

MATTONI-féle
GISSHÜBLI
legtisztább égvényes savanyuvíz.
Főraktár: Magyarország részére
Mattoni és Wille, Budapest.
(Diana-fürdő-épület).

Szerkesztői üzenet.

Bihari. Palics. Szilasi úr rágalomnak nyilvánítja multkorú leveleink órá vonatkozó állításait. Ismerje kötelességének, vagy okmányokkal bebizonyítani amit mondott, vagy ugyanitt visszavonni. Míg ezt nem teszi, addig önnel minden összekötést megszakítunk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Birtokeladási szabadkézből.

VOJEVICH ZAKAR ügyvéd ns militicsi földbirtokos — a zombori és nemes-militicsi tehermentes birtokaiból azonnali teljes adás mellett a következőket bocsajtja szabadkézből eladásra:

1-ör. A zombori 135. sz. tjkvben A 7 6567 — 6569. hr. 496 ö. i. sz. alatt felvett ház, és 2 hold 386²/₁₃ ö. ölnyi (1600 ö. ö.) — kongó tégra és tölgyfa deszka kerítéssel bekerítve, s négy utcára szolgáló ugynevezett „Terakert“.

Ezen nagy, dísz-, gyümölcs- és szőlőkert fekszik Zombor-Szelence külvárosban az apatini úton a város végén, áll mind új épületekből, u. m.:

a) egy nagy úri nyári lakból, melyben egy nagy üvegezett csarnok-ebédlő, egy hasonmagasú oszlopos nyílt csarnok, ugyan oly nagyságú fogadó terem, ezenkívül 3 lakszoba; tágas és világos konyha új takaréktűzhelyvel, éléskamra, árnyékszék és pince — van. Az épület szilárd anyagból épült, kölépes- és eserepzsindellel;

b) egy nagy üvegházból, melyben egy kút és fürdő szoba is van;

c) kertészlakból, 2 szoba, konyha, árnyékszék, 5 lóra való istálló, 2 hintóra való felszer és 2 tehénre való nyári felszerrel, külön bejárás mellett;

d) a kertben van 2 kút, kitűnő ivóvízzel és konyha kerti locsoló kömedence — földalatti vízvezetékekkel;

e) a nyári lakot környezi a díszkert, azután következnek a szőlőlugasok és szőlőtáblák — mind válogatott fajokból, gyümölcsös kert és konyha kert.

A fent részletezett új épületekre nézve az „adómentesség“ tart 1884. évi dec. 31-ig.

2-ör. Az ugyanazon zombori 135. sz. tjkvben A. 7 3671. hr. sz. a. felvett — új ház — és 1 hold 342²/₁₂ ö. ölnyi (1600 ö. ö.) — természetben nagyobb térfogatú — három utcára szolgáló herékert; — mely áll egy új lakházból — két szoba, konyha és kamarából, tölgyfakéreggel, udvara léckerítéssel és ivókúttal.

Ezen herékert fekszik Zombor-Bánát külvárosban — Juhász utcában. — A lakház tíz évi adómentessége tart 1886. évi okt. 31-ig.

3-ör. Egy zongora — megtekinthető a „Terakertben.“

4-er. A nemes-militicsi 754. sz. tjkvben A. 2595/a. hr. sz. alatt felvett felsőréti 21 holdnyi nemesi belbirtok.

5-ör. A nemes militicsi 27. sz. tjkvben 2177. hr. sz. alatt felvett — és a sztanisitsi határ mellett fekvő 254 holdnyi nemesi külbirtok. Ezen birtokon van: a) egy 12 ö. hosszú téglá épület, 2 tágas szoba, konyha, kamara, pince, árnyékszék, egy ö. széles oszlopos folyosó és eserep zsindellel; b) egy 8 ö. hosszú istálló, ezenfelül felszer és disznóól; c) egy 10 ö. hosszú pelyvas — nyári istálonak is használva; d) egy 12 ö. hosszú — téglafallal — kukoricagöré, eserepzsindellel és alatta 6 állal.

Az épületek — mind újak.
A feltételek kedvezők, mert a vételár felezésben lefizetendő, másik fele részben pedig zálogjogi biztosíték mellett — meghagyandó 8 % kamat mellett.

Bővebb értesítés a tulajdonosnál megszerezhető, mivel a feltételek iránt kellő biztosítékadás mellett — még kedvezőbb is lehet megállapodni. 3-2

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagy érdemű közönségtel tudatni, miszerint **1879. év óta fennálló zálogintézetem** mellett,

zsák kölcsön üzletet

is nyitottam. Minthogy zsákjaim a lehető **legjobb minőségűek**, a gabona szállításra legalkalmasabbak is, ennél fogva bátorodom a tisztelt gabona-kereskedő, valamint gabona-termelő uraknak legmelegebben ajánlani. A zsák kölcsön díjat a legjutányosabb áron és hetenként számítom. Egyszermind tudatom a n. é. közönséggel, hogy ugyan ilyen jó minőségű zsákokat eladás végett is készletben tartok.

Zombor, 1881-ik évben.

Mély tisztelettel

10-2

Müller Nándor.

1574. szám.
1881.

Gubacstermés eladási hirdetmény.

Az alólírott m. kir. erdőhivatal részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az apatini m. k. erdőhivatal kerületéhez tartozó, Bezdán, Apatin, Bogojeva, Palánka és kovili összes kemény erdeiben az 1881. évben termett gubacs az apatini m. kir. erdőhivatal irodái helyiségében f. é. augusztus hó 18-án reggeli 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen felsőbb jóváhagyás kikötésével, a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

Lepecsételt írásbeli 50 kros bélyeggel és 10 %-től bántéppénzzel ellátott ajánlatok, melyekben a felajánlott vételár számokkal és betűkkel egészen tisztán és olvashatóan irandó és egyszersmind kifejezendő, hogy az ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti; — a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverező bizottságnak átadandók.

Utó, feltételes, olvashatlan, vagy előbbiek szerint hiányosan kiállított ajánlatok el nem fogadtnak, illetőleg visszavettnék.

A szerződési feltételek és a kikiáltási becsár az alólírt erdőhivatalnál Apatinban és az illető erdőgondnokságoknál f. é. augusztus hó 12-étől kezdve megtekinthetők illetőleg megtdudhatók.

Apatinban, 1881. évi július hóban.

1-1 M. kir. erdőhivatal.

2234. szám.
k. ig. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh t. e. megye közép II. járás szolgabírói hivatala részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint ezen járáshoz tartozó Filipova községében nyugdíjazás folytán üresedésbe jött község-jegyzői állomás **1881-ik évi augusztus hó 14-ik napján d. e. 10 órakor** a község-házánál megejtendő választás útján fog betöltetni. Ezen állomás következő évi javadalmazással van egybekötve, u. m.:

a) Kézpénz fizetés 136 frt 50 kr.
b) Természetbeni fizetés megváltási címen 120 frt 30 kr.

c) 26.²⁶ hectoliter buza örléssel
d) 20.⁴⁶ ür köbméter keményfa.
e) 33.⁶ métermázsza széna.
f) Szabad lakás.

g) 12 hold legelő és 7 hold urbéri föld haszonélvezete, az utóbbit a község tartozik évenként szántani.
h) Egy szérűskert haszonélvezete.

Pályázni óhajtok felhivatnak, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 64. §. utolsó bekezdése értelmében felszerelt kérvényüket 1881. évi augusztus hó 13-ig bezárólag ezen szolgabírói hivatalhoz nyújtsák be.

Kelt Ó-Szivacon, 1881. évi július hó 25-én.

Szolgabíró ur szabadságon

Ribiczei s. k.,

2-1

szbiróiséged.

1386
kig. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye felső II. járáshoz tartozó Bács-Almás községében elhalálozás folytán megürült orvosi állás **foljó 1881. évi augusztus hó 17-én d. e. 10 órakor** a község-házánál választás útján fog betöltetni.

Évi javadalmazása:

1) Kézpénzben 600 frt.
2) Nappali látogatási díj 40 kr.
3) Halott szemle 20 kr.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket, alólírott szolgabírónál f. évi augusztus hó 16-ik napjáig benyújtsák.

Bács-Almás, 1881. július hó 17.

Deák Zsigmond s. k.,

3-2

szolgabíró.

Zombor, Bittermann Nándor Könyv- és könyvnyomdájából.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, miszerint Bécs városának zongora készítő gyárában szerzett gyakorlatomnál fogva, **itt helyben atyám házában (Felsőváros, Főrián utca 439. szám alatt) mint**

ZONGORA HANGOLÓ

letelepedtem és a nagyérdemű közönségnek rendelkezésére állok.

Mindenemű zongora javításokat elfogadok és jutányos árak mellett teljesítek.

Helybeli valamint vidéki megrendeléseknek a legpontosabban megfelelni, kötelességemnek fogom ismerni.

Zombor, 1881. július hóban.

3-3 **XXX XXX**
zongora hangoló

STOJKOVITS G. ZACH.

rövidárú- és díszmű-kereskedésében
Zomborban

két tanonci, illetve gyakornoki állás betöltendő.

3-1

Birtokeladási hirdetmény.

Ivankovo községében (Vinkovce mellett), a vasuti állomáshoz közel, egy szép és jól élt lakház 4 szoba, konyha és pincével, továbbá egy az udvarban épült külön ház, szoba, konyha és istállóval, nemkülönben tágas udvar és kerttel, ugyancsak egy kis majorság, bekerítve, 12 holdszántófölddel, azon egy lakház és istállóval. Nemkülönben egy kis szőlő, — szabadkézből kedvező feltételek mellett 4000 frtért eladók.

Bővebb felvilágosítást ad D. P. Ivankovon.

3-1

1749. szám.
k. ig. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye közép II. járás szolgabírói hivatala részéről ezennel közzététetik, miszerint az üresedésbe jött bács-bresztováci község orvosi állomás f. évi augusztus hó 24-én délelőtt 10 órakor Bresztovác község-házánál megtartandó választás útján fog betöltetni.

A pályázónak orvostudori és szülész mesteri, vagy sebész és szülész mesteri képzettséggel és a németnyelvbeni jártassággal kell bírnia.

Ezen állomás következő javadalmazással van egybekötve:

a) beteglátogatási díj 25 kr.
b) foghuzási díj 25 kr.
c) érvágásért 20 kr.
d) halott szemle 20 kr.

A megválasztandó orvostudor évi kézpénz fizetése 600 frt.
A sebészé 400 frt.

Felhivatnak a pályázni óhajtok, miszerint az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt folyamodványait f. évi augusztus hó 23-ig bezárólag ezen szolgabíróshoz benyújtsák.

Ó-Szivacon, 1881. évi július hó 18-án.

Szolgabíró ur szabadságon

Ribiczei s. k.,

3-1 szbiróiséged.

hosszra nyulik levellem s ilyen nagy melegben (Zomborban is?) mind magam, mind a tiszt. olvasó ellen uerényletet követek el. Azért is a dologra: Gleichenberg micsoda? hol fekszik? minő a gyógymódja? ezt egy munka címe, mely munka 1873-ban Bécsben megjelent, így mutatja be: „Gleichenberg, Stájer honban mint égáji (climatisch) és gyógyvízhely Constantin és Emma forrásokkal, Jánoskúttal, klauseni atzélforrással, Erez. fürdővel, beleheleti (inhalation) és zsen dieze gyógyvat, rövideden Dr. Macher Mátyás. Wien, 1873. Carl Gerold's Sohn.“ A jó magyar természetesen tudni fogja hogy mi ez? de ha fejét épen nem akarja törni úgy dr. Höffinger Károly „Utmutatóját“ vegye meg s boldogul. Ezen utmutatóban áll, hogy Gleichenberg gyógyfürdő ezer és ezer baj ellen fogatónak bizonyult. E bajok közül egyet sem hozok fel, nehogy a tiszt. olvasó ily hőségben elmékedni kezdjen mi s mennyi bajnak vagyunk kitéve e kurta életben. A fürdői saison május 1-vel kezdődik s októberrel végződik, persze a stájer atyafi azt hirdeti, hogy e hely téli tartózkodásra is alkalmas, mert a tél itt nagyon enyhe; de én kötve hiszem, ha van itt is tél, akkor nem meleg az! Maga a gyógyfürdő 70 épületből áll, melyekben 1000-nél több kibérelhető szoba van. Van itt színház május—augusztusban; pósta, táviró, gyógyszerert egész éven át. Magát a fürdőt egy társaság bírja, melyek létrehozója Gr. Wickenburg Constantin, Stírja kormányzója volt. Ennek nevével van a főforrás elnevezve „Constantinquelle“-nek, bájos nevével lett pedig a másik forrás elnevezve „Emmaquelle“-nek; egy harmadik dr. Werleról, ki indítványozója volt a társaságnak, „Werlesquelle“ nevet nyert; van egy újabb és régibb Jánoskút, János főhercegről elnevezve és végül a „Klausenforrás.“ Nem szabad említtelenül hagynom, hogy számos különböző kori lelet közül az 1845-ben felfedezett római kökútöböl helyén van a fűrdővizet szolgáltató római kút, melynek fenekén 100 db római pénz a Kr. u. 14—284 évből és 13 mogyoró volt, melyek közül egy sem vala lyukas. Bezzeg nem teremnek most olyan mogyorók! De menjünk tovább. A farsang u. n. „Curhaus“-ában „Cur-saal“ van a hölgyek részére, van „Spiel- és Lesesaal“; az előbbiből lehet hallani sokszor egy egy jó magyar nótát, az utóbbiban mindenféle nyelvű lapok között ott találjuk az „Egyetértés, Fővárosi Lapok, Hon, Magyarország és Pesti Napló.“ Van állandó zenekar, mely néha magyar darabot is játszik, persze nem oly lelkesen mint mikor a zalaegerszegi banda rázöndít és a „hallod e te körösi lány“ felhangzik.

Gleichenberg 1875. év elejétől önálló község. Fűrdőjét az egész világon ismeretessé tette dr. Prásil, kinek érdemeit a hálás gleichenbergiek emlékközzel örökítették meg. Egy másik emlékkő a híres orientalista Hammer Purgstall, ki Gleichenbergről sok történeti adatot gyűjtött, emlékéit őrizi. Van itt sz. ferenc-rendi kolostor s e mellett byzanti stílyű templom, melynek főoltárképe a Wickenburg családot ábrázolja. Hermannsbergen János főherceg szobra van, mely fölött van a „Ferenc József völgy.“ A hely gyönyörű; erdőshegyekkel övezett, némi domboktól átszegett völgy, a természet által arra rendeltetve, hogy a munkás pihenést, a beteg üdülést keressen s nyerjen benne. Majd minden pontja felséges panorámát mutat, csak egy kicsit szokatlan terhet ad az alfldőinek a hegymászaklás, denique az élvezetet akárhogy, de mindig meg kell fizetni. A vidék méltán sorakozik természeti szépségeivel Gleichenberghez. Kocsik különböző díj mellett mindig rendelkezésre állanak különböző helyekre. Ha panasz van, a „Vereins Direction“ irodájában azonnal elintézik. Ha jelentkezel Gleichenbergben, legelőször az orvosral beszélj, feltéve hogy lakást levélben előre rendeltél magadnak, mi legelső kellék, főleg ha a fősisábonan jössz. (Apropo! a lakás elég drága, egy csinos, nem nagy szoba 2 frt 50; az élelem nem különben 2—3 frt naponként.) A vendégek számát, mikor e sorokat írom a curlista 2587-tel jegyzi. Nagyon sok köztük jelenben a magyar; a Brünnerház egész magyar telep: itt lakik Budapestről Török Pál superintendens, dr. Beöthy Zsolt magyar író s tanár, Komáromi tanár nejevel; több ügyvéd és magam esekélyse. De azután nem is mind beteg a ki itt időz; nagyobb fele oly pozsgás egészséges, hogy valószínűleg azért jött ide, nehogy otthon a guta megüsse. Hogy a jókedv itt sem hiányzik, bár sokan vesztettül kahiesolnak, a sok mosolygó arc; és hogy Veuns itt is a Marssal fog kezét egy két helyi pletyka, a bizonyosság. Különb-ben kinek rózsás a kedve, rendelkezésre van itt elég számár, melylyel most ugyan nem mehet jégre táncolni, de hegyet mászni igen is. Az orvos (van most itt 9, s ezek közül 2 magyar) kieszi bajodat s elrendeli a kurát. A betegség különbözősége szerint az igen complicált lehet. Iszol reggelként 3—3 uncia vizet a Constantin forrásból, minek befejeztével gurgálsz az Emma forrásból, erre iszol Kuhwarmelehet, azután bennegy az inhaláló teremben (egy fenyődeszkával kirakott terem, melynek közepén az inhaláló apparatus a fenyőlevegőt püfékeli) ülsz benne jó fél vagy egy órácskat s szívd a fenyves levegőt s magadban bírálgatod szomszédjaid betegsége mineműségét, majd kijössz s eszel aludtjeget s heversz rá addig, míg a gyomor nem kerget egy étkész helyiségbe; vagy pedig az orvosi rendellet egy hangzik, hogy a vizet kecskesavóval iszd, veszesz fürdőt, melybe egy kanna fenyőlé öntetik stb. stb. a szerint a mint gondolják bajodat eloszlatni, de utójára is azt találod, ha meg nem halsz, hát élni fogsz s tán tested sulyban növekedni is.

Budacs György.

Hódságh, 1881. július 20-án.

Adatok a fertőtlenítő szerek ismeretéhez.

Midőn a rothadó anyagból, kivált sok víz és nyári hőség mellett tömegesen fejlődnek a gázok, a gázrészecskék folyékony, sőt végtelen kicsinyiségű szilárd részecskéket is ragadhatnak magukkal, melyek járvány idejében a rosszul elhelyezett árnyékszékék, csatornák rothadó anyagaival a levegőt fertőzik, a

falak, butorok, ruhák és egyéb tárgyak felületére tapadnak, végre a légáramlattal a légző szervekbe is bejutnak.

E részecskék csirái járvány idejében, felette sok esőzés, a melegség következtében rohamosan szaporodnak, a tisztáltság és mértékelen életmód által magunk adva alkalmat kifejlődésükre, — ekként a gyengébb idegzetűek, és némely betegségre hajlandóbb egyének, vajmi gyorsan megbetegednek.

Egy másik főfontosságú veszélye a rothasztó anyagoknak a lakások közelében abban rejlik, hogy vízben oldható részecskéik, a nitrogéntartalmú bomlási termények, a hügyanyag, ammoniak és sói, a környező talaj vízében feloldódnak és gyakran a kutak vizébe is átszivárognak. Mind a mellett, hogy a talaj igen sok fertőző anyagot magában visszatart, mégis a nitrogéntartalmú anyagok és sok jelentékeny része az ivóvizekbe is áthatol, mit számos chemiai vizsgálatok után bebizonyítottak.

Az ily módon szennyezett víz alkalmas arra, hogy ha rothasztó szervek csirái a talaj vagy levegőből belejutnak, ott gyorsan és tömegesen elszaporodnak. Az bizonyos, hogy járvány idejében az ilyen ivóviz élvezete, mely által rothasztó anyagok közvetlenül a szervezetbe felvételnek, káros, sőt veszélyes hatást idéznek elő.

Az azonban ha e hulladékok szétterjedése a talajban, úgy annak rothadása, vagy legalább a chemiai szétbomlás feltételei akadályozva vannak, úgy e hulladékok nem szerepelnek a járványos betegségek tovább terjedésére. Ezen felfogás szerint közegészségügyi tekintetben legfontosabb feladatok egyike az, hogy minden hulladékot, minden rothadásra alkalmas anyagot a lakások közeléből el kell távolítani, mert ellenkező esetben az ily víznyos éven alkalom van adva a szerves anyagok gyors rothadására, melyek úgy a környi léget, valamint az ivóvizet is megfertőzik, mi által könnyen járványos betegségek fejlődnek ki. Hazánkat néhány évvel ezelőtt az oroszországi pestis járvány fenyegető fellépése alkalmából, az országos közegészségügyi tanács minden irányban az óvintézkedések felől tanácskozott, melyek a járvány közeledése esetén, nálunk is fogamatostandók lennének. A számos bizottságok közül egynek feladata volt javaslatot kidolgozni a fertőtlenítés különféle módjairól. E bizottság terjedelmes dolgozatában tekintettel volt a fertőtlenítés könnyebb kivételére, mely alkalommal az eddigi tapasztalatok alapján, e bizottság a vasgálic-oldatot, a karbolsav-oldatot és karbolsavas meszt ajánlotta. Ugyan e bizottság mint igen célszerű keveréket, a következőt emelte ki, amely 2 rész nyers karbolsavból, 8 rész vasgálicből és 10 rész szénpor, tarfa- vagy száraz földből áll. E porkeveréket többnyire az árnyékszékék, csatornák, istállók, és egyáltalában oly helyekre kell alkalmazni, hol rothadó anyagok vannak.

Ami a keverék alkotórészeit illeti, benne a karbolsav a fő, mi a rothasztó szervezeteket és azok csiráit megöli, tehát mint rothadásgátló szer a legfontosabb. A vasgálic savanyú kénhatásánál fogva, Pettekofer indokolt ajánlata folytán, első sorban arra szolgál, hogy a rothadó tömegeket, melyek az amoniák miatt lúgos hatásuk, azokat savanyúakká változtassa. Az erjedés és rothadás feltételeinek tanulmányozásánál kiderült, hogy a rothadó tömegek lúgos vagy savi hatása lényeges befolyással van a rothasztó szervezetek minőségére.

A lúgos hatású rothadó tömeg, midőn az savanyúvá tétetik, ha a rothadás végleg meg nem szűnik is, kétségtelen, hogy az más irányban halad tovább, és hogy más bomlási termények állanak elő, és így valószínű, hogy a tömeg a veszélyes rothasztó szervezetek kifejlődésére többé nem alkalmas. Egy másik fontos szerepe a vasgálicnek abban áll, hogy a képződő kén-amoniomot chemiailag képes megkötni. A vasgálic, kivált ha a levegőn több ideig állott, kissé oxydálódik, ezen állapotában a kén-hydrogén bűzös gázt vízzé és kénmél alakítja át. Ez okoknál fogva a vasgálic a legbűzősebb gázok fejlődését megakadályozza, tehát igen hathatós szagtalanító szer, miáltal a levegőt tetemesen javítja. A többi anyagok, melyek közül a legelőnyösebb a likacsos szén, nagy felületük által, miként maga a talajföld, levegő jelenlétében hathatós oxydáló hatást gyakorolnak, és így a rothadás folyamatát korhadássá változtatják át.

Grützmann Károly, gyógyszerész.

Zányi Kálmán.

* 1859. † 1881.

Szívem fáj, midőn e sorokat leírom, hogy ő már is oda került a temetőbe — a csendes emberek közé. Ő, kit mindenki szeretett, kinek mindenki barátja volt. Ő, ki még ifjú volt, álmódva az ifjúkor édes ábrándjait. Nem ismerték sokan, még nem magasodott ki, nevét egy nagyon szűk kör emlegette csak, de ha a fa virágjáról sejteni, megítélni lehet a leendő gyümölcsöt, akkor az ő elmúlása megérdemli a könyveket, élete az emlékezetet.

Nyitott könyv volt élete, melynek lapjain nagyratörő eszmék olvashatók. Ész és szív, szorgalom és tanulmány, forró szeretettel párosultak benne. Az ő kifogyhatatlan szeretete, ragaszkodó barátsága, azok szívében kik ismerték, sokáig — nagyon sokáig fog élni.

Felhantolták a sirt, befogta azt a moh és gyepp, de a benne rejlt alak nem tűnt el örökre. Emlegetni fogják őt még évek múltán is, a merengés óráiban, elvesztése feletti fájdalom könyveket csal a szemekbe. Ki ne sirna a virág hervadásán?

Meghalt ifjan, az élet kúszóiban.

Zányi Kálmán szül. Bresztovácon 1859-en. Gyermekeit édes atyja Károly házában töltötte; ezen az egész megye által tisztelt család körében. Itt képződött szívében az a csodálatos érzelem, melyet szeretnek a legesillogóbb színekkel lefesteni, de bármily ragyogó lenne a szín, a kép csak halvány fogalmat nyújthatna arról, mi mélyen érzett ő, mily forró sz-

rette szüleit. Ha róluk beszélt szemei lelkesen égtek. Örömeik — boldogsága, bánatuk — fájó keserve volt.

Mindent, a mit tett szülőivel állott kapcsolatban. Mennyire szeretete testvéreit, azt gyenge tollam leírni képtelen.

A jövőt mely homály borítja s oly hallgatag, mint a sír; vajjon rózsákat vagy töviseket fon-e? a sors senkinek sem tárja ki. Most, ha visszagondolok a Baján véle eltöltött napokra, deák korunkra, midőn vele együtt összejártunk erdőt, berket, szőve az ifjúkor rózsás álmait, tűnődve a távoli jövőn . . . fájón esik a gondolat, hogy ő már nincs többé.

Minden osztályban az első helyet foglalta el, ő mindig első volt, — fájdalom — még halálában is.

Mi ifjú társai, barátai mélyen szerették, az ő gyöngéd modora, mindenkit elbámult, mindenkit barátjává tón. Tanulmányait e megye székhelyén Zomborban, kitünő sikerrel fejezte be. Innen a jog- és államtudományok hallgatása céljából a fővárosba ment. Az ifjú lélek egész hevével csüggött tanulmányain. S ha bár a kör emésztette is már, három évi tanulmányait az egyetemen kitünően végezte.

De személyisége nem volt a régi. Mindig szomorú, levert volt és komolyságát még víg pohár között is megtartotta. Szomorúan nézte mulatozó társait, visszahúzódva ült, mint egy halvány árny. De ha a társalgás fonalán felmerült valami szép, nemes tárgy, halvány arca kipirult és a még előbb néma ajk, a szív, a meggyőződés hangján szólott.

Majd mult évben üdülést remélve Gleichenberget kereste fel. S úgy tetszett, mintha ifjú erővel, gyöngyula tért volna vissza. Csalóka volt e látszat . . . élte lángjának utolsó lobbanása. Újlag tanulmányaihoz fogott. De a régi kör újlag kitört, most már nagyobb hévvel, olyannyira, hogy kénytelen volt a fővárost elhagyni, szüleihez térni vissza. Lassan emésztette a kör, megtörve feküdt, mint egy élőhalott.

S midőn eljött a tavasz, a rózsza virágzott, az egész természet szinpompában ragyogott, lassan, mint a hajnali álom — eljött a halál . . . ő kimúlt.

Meghalt ifjan, mindenkitől szeretve.

Igy folyt le — rövid vonásokban esetelve — az ő élete. Hogy, mit rejtett számára méhében az idő, azt tudni nem, de sejteni lehetett; az ifjú törzsben, egy majdan virágzó törzs veszett el.

A tavasz majd virágot fakaszt sírján, a sírhant ledülhet, az emlékkő elenyészhet, de az ő emléke azok szívében kik ismerték, kik szerették, örökké fog élni. Szendergő porait a béke angyala lebegje körül!

J . . . Károly.

„Szerettek én egyetlen egy virágom.“

Kis furulyám ha megszólal,
Egymást éri rajta a dal.
Minden dalnak az a vége,
A mi szívem érzeménye:
„Szerettek én egyetlen egy virágom!“

Ha elhallgat a bús dallam
S csak a szívem dobog halkán;
Azt dobogja, azt rebeget,
Alig tudja, hogy verje ki:
„Szerettek, mint senkit e világon!“

Joanovich Bal.

Cávolból.

Tünik le a nap a heklő hegyek közt,
Még visszaleng aranyszín fátyla;
Mint megdicsőült lény mereng a szirt le,
Az égi fénytől — mely réá folya.
„Ragyogd feléje könnyes arcomat, te
Szép délibáb a láthatár felett! —
Hogy lássa, hogy — örökre elfeledjen —
Oh de te szívem! út soj'se feledd!“

Méltóságos sötét tekintetével
Méláz az erdőrengeteg felém . . .
A fülmilek hozzám zengő dalára,
Epedve hön sóhajtozom fel én . . .
„Vidd sóhajom“ hozzá, oh vidd!“ könyörgök
A szellőhöz, mely arra tévedett . . .
„Hogy halja, hogy örökre elfeledjen —
Oh de te szívem! út soj'se feledd!“

Oly szivrepesztőn bűg az árva gerle, . . .
Párját sirtója bánatos dalán . . .
— Könnyebb a fájdalmat megosztva tűrni —
Édesgetem — megszán s le jő — talán . . .
Vállamra száll, megcsókolom, s könyörgök:
„Vidd csókomat hozzá — Isten veled!
Hogy átérzeze s — ujjra elfeledjen! —
Oh szív! szabadj meg inkább, mint feledd!“

Kölgyi Gusztáv.

„CHIC.“

Sok és nagy hatalmat tulajdonítok a hírlap- és sajtónak, demokratikus társadalmunk e jeles szülöttének; fejet hajtva elhiszem róla, hogy ő a hatodik nagyhatalom a Dulcignónál rendezett nagy koncert művészei között; sőt azt is belátom, hogy a sajtó önt lelket a „századok méhében megszületési percére epedő

irányesze ébrényébe, és hogy testi alakot ad az excentrikus szellemnek szülte retrográd ideáknak: de azt, hogy az én hallgatag, mogorva Emil barátomat egy egyszerű hírlapi tárcza beszédes é, sőt fecsegővé tehesse: azt sohasem hittem, de nem is reméltem volna. Mert tessék elhinni, előttem ez oly nagy hatása a sajtónak, minő talán eddig még egy sem, és habár e hatás csak rövid órai beszédességnek volt közvetett eszközlője... én és Emil barátom ezentúl nagyobb fontosságot fogunk neki tulajdonítani, mint magának a magas porta kilencedszer kikorrigált hatalmi jegyzékének.

Midőn tegnap a déli órákban — a váci-utcai kirakatok díszes arcképeit szemlélgetve — sétálgattam, hirtelen közvetlen előttem látom Béli Emil barátomat, a kit pedig tőlem legalább is 30 kilométernyi távolságban hittem időzni szülői körében.

Már előbb tudtam, hogy a télen szerelmes volt; de minthogy a doktori diplomáján kívül épen semmi vagyonnal sem bírt — a vidékre utazott, hogy ott egy szerény állomást találva — oltárhoz vezesse szíve választottját.

Midőn még az egyetemi évekből jól ismertem magába vonuló természetét és mély hallgatóságát, egyszerű üdvözléssel, most is eléget véltem tenni baráti viszonyunknak, de Emil most épen nem akarta karomat elbocsátani, sőt még hozzám is csatlakozván, együtt tevők a sétát.

— Nos, kérdem kedélyesen, mert észrevettem rajta, hogy nagyon vágyott szólni, nos, hogy állnak ügyeid? Mikor házasodol?

— Nem házasodom.

— Tehát nem találtál semmi alkalmas állomást?

— Oh igen, hanem másképp határoztam el magam.

— Annál jobb édes barátom! Nem ismerem si-ralmasabb sorsot azon férfiénál, a kinek fejébe azt a bohó gondolatot fujtja az ördögös szerelem, hogy nyakra-főre házasodjék. A legbiztosabb szer, hogy ettől a zaklató sántától megszabaduljunk, persze hogy házaság — de nagyon fatális egy szer. Még akkor inkább szerelmes, mint házas. Gratulálj magadnak, hogy ezen gyógyszer nélkül gyógyultál meg.

Már hozzá voltam szoktatva, hogy én beszéljek többet ő róla, mint ő maga magáról, de mily nagy volt csodálatom, midőn újra beszélni kezdett.

— Ismeri a manó az asszonyokat, nem én, nem is töröm többé fejemet e rejtély megtejtésén.

— No nem te vagy az egyedüli, ki e helyzetben van. De mégis, mi történt?

Emil barátom már egészen belejött a beszédbe. Védencét biztató ügyvéd bőbeszédűségével folytatta beszédét:

— Mindent elmondok neked, és akkor te is be fogod látni, hogy teljesen igazam van, a midőn boszankodom. Halld csak! A leányt (Emmi a neve) a mult ősszel ismertem meg. Beleszerettem. No ez nem lett volna még nagy baj. De jövedelem! Istenem, mikor olyan praxison volt! Nem volt bátorság megkérni a leány kezét. Más körülmények között akartam eléje lépni, és elhagytam a fővárost. A mit kerestem, meg is találtam, egy szerény állomást a vidéken — visszajöttem és még tegnap a leány lakására mentem. Majdnem mindig otthon találhatni. Egyetlen leány és nincs anyja. Atyja hivatalnok és egész napon át el van foglalva. Tegnap is egyedül volt. Egy puha pam-lagon végig terülve, szájjában füstölő szivarkával — fogadtott. Elhíheted, hogy e látvány nem épen valami nagyon kellemesen érintett.

— Én nem tudtam, de nem is hittem volna, hogy ő dolányzik és meg is mondtam ezt neki. Csak rövid ideje, hogy megszoktam, felelte ő egész nyugodtsággal. Majd arra kért, hogy foglaljak helyet. Nem jól éreztem magamat. A leány oly hideg, oly idegenkedő volt. Alig volt bátorságom arról beszélni, a mi tulajdonképen oda vezetett. Nem tartóztathattam többé vissza magam, és melegen kérdeztem, hogy távollétem alatt gondolt-e egy néha-néha rám?

— Epen nem! — telelé ő nyugodtan.

Fáradtságomba került, hogy föl nem ugortam volt. „Nem?” — kiálték fel, „épen nem?”

— Természetesen, hogy épen nem! Nem „chic” férfire gondolni.

Közel voltam hozzá, hogy hangosan fölkapjak. Ugyan ki a manó is kérdezte tőle, hogy mi a „chic” vagy mi nem „chic”? Hogy jött csak erre az ostoba szóra?

— Oh nagyon megváltoztam azóta, midőn utol-jára láttuk egymást, — folytatta Emmi, — és rögtön meg is mondom önnek, hogy ki és mi okozta bennem ezen nagy változást. Ki? egy iró; és mi? egy tárcza. Csodálkozva néz ön réám, pedig ugy van. Alig egy hónapja egyik legolvasottabb hírlapunkban egy tárcza-szerű közlemény jelent meg ezen felirattal: „chic.” Ezen tárcza engem egészen fölvilágosított: egyszerre beláttam, hogy én eddig ostoba kis leány voltam, minden „chic” nélkül, következőleg semmi vonzó erővel sem bírtam; beláttam, hogy ez áráig haszontalan, elhibázott életet éltem. Ezen tudat bár nem volt nagyon kellemes, de szerencsére még lehetett a bajon segíteni. Mint tudja, én sokat vagyok egyedül. Egyedüllettem a „chic” tanulmányozására fordított, és bizvást állíthatom, hogy fáradozásomat némi siker koronázta. Kezdek már feltűnőleg sok „chic”-kel birni.

Szóltam bántam Emmire, ki oly nyugodtan és esztelenül beszélt, és mellette még basanódra szivogatta szivarkáját, melynek bodor füstje vidáman kacérodott göndör hajfűrtjeivel.

— Szabad kérnem — szóltam végre, mit nevez ön „chic”-nek?

— Hja, erre önnek olyan egyszerre nem felelhetek meg, válaszolt Emmi. Minden, a mit csak az életben tesznek vagy vesznek, vagy „chic” vagy nem „chic.” Így például, ha valaki azt kérdezi, hogy mit szeret leginkább enni, és ez azt feleli: hogy „túros csuszát”, ez nem „chic”; de ha azt mondáná: „osztrigát tokajival”, ez már határozottan „chic.” Vagy: „chic” az is, ha egy nő maga készíti szivarkáit, és el is szívja azokat; ha pedig köbög, mihelyt ajkai közé szorítja a cigarettét és e mellett még talán szeméi is könnyekkel telnek meg, ugy ez ismét nem „chic.” Szerelmes versekért rajongani nem „chic.” Zólat örö-mest olvasni „chic.” Dumaspéret szeretni épen nem

„chic,” de Dumasfils mellett harcra kelni, valóban „chic.” Nem „chic” konzervatívnak, családapának, vagy épen filiszternek lenni, hanem nihilistának, szocialdemokratának, vagy épen a házasság ellenségének lenni: „chic” sans contredit.

Beismerem, hogy ugy jártam, mint Faust famu-lusa: „Olyan zavart lettem mindezektől, mintha malom kerék forgott volna fejemben.”

— Ha kívánja, odaadom önnek olvasni azon jel-zett közleményt a „chic”-ről, folytatta beszédét Emmi, abból még egyebet is fog ön tanulhatni. Különben a „chic”-nek — vagy legalább a hozzá való hajlammak — születnie kell az emberrel. Önnél például határo-zottan minden hiányzik, a mit „chic”-ké lehetne ki-képezni.

— Valóban, nagysád, nem tudom, hogy ezen utóbbi mondását illendőségnek, vagy pedig goromba-ságnak vegyem-e? — kérdeztem őt nem kevéssé boszankodva.

— Határozottan gorombaságnak, — felelte ő lát-szólag csodálkozva.

— Hát mért hiszi ön oly határozottan, hogy belő-lem hiányzik minden hajlam és képesség a „chic”-re?

— Kérdezem ingerülten, talán a homlokomra van írva?

Ó gúnyosan mosolyogva vonagatta vállait, rám tekintett, és pontosan végig nézett tőtől talpig.

Vége oldalról tekintett rám nagyjelentősen kérdezett:

— Van-e valami szenvedélye, szeszélye, vagy gyen-gesége vagy bármi más valamí, a mit egyik-másik tárgy iránti kiváló előszeretnek lehetne nevezni.

— Nincs! — feleltem.

— Nos látja! kiáltott fel diadalmasan Emmi. Sze-szélylyel birni egyik legfőbb feltétel a „chic”-hez. Je-lenleg azon tárcza írója (ő megmondta a nevet, de mint te tudod, én nem igen érdeklődöm az újságíró urak iránt, és így nemis tudom, hogy Dalár, avagy Zalár-nak hívják-e) tehát ezen szerző — mondá Emmi — je-lenleg az én szeszélyem. Eleinte arra gondoltam, hogy majd írok neki, mert egy tekintélyes laphoz tartozó zszurnalistával levelezésben állani, természetesen „chic,” legyen az bár a legkisebb vidéki lapnak munkatársa. De csakhamar mást gondoltam, és ennek tervemet feladtam.

Később azon gondolatra jöttem, hogy névtelenül né-hány pikáns sorral a színházban vagy vidámban „ren-dez-vous” adok neki, hogy ezen módon ismerkedhes-sen meg vele. Szerencsére még elég jókor jutott eszembe egy nagy inconvénient: társadalmi állásom. Így okos-kodtam: Ha azt kérdi, hogy kivagyok? mit feleljek neki? Urhölly, művésznő, vagy színésznő-e? és ne-kem, hogy igazat szóljak, azt kellend felelelnem, hogy csak egy fiatal leány. Így ezen tervemet is mint ki-vihetlent dobtam félre. Fiatal leányknak lenni éppen nem „chic.” Azonkívül a fiatal leányokról mindég azt hiszik az emberek, hogy nőül vétetni kívánják magu-kat, már pedig zszurnalistá férjnek, túl „chic.” Tehát várok addig, a meddig asszony leszek, és őt házam-hoz vonzhatom, mert házat vinni, és csupán írókat, művészeket és színészeket fogadni: „chic” suprême.

Bizonyára elhiszed, ha mondom, hogy ezen vég-zetes szótól már a hátam is borsódzott. Nem érthet-tem azt a leányt. Hiú, tulhevílő és nagyzó már aze-lőtt is volt, de szíve mindig igaz és jó volt, és mint tudod, nem is nagyon idegenkedett tőlem. Még min-dig nagyon szerettem őt, dacára „chic”-jének. Szívé-hez próbáltam tehát egy kérdést intézni:

— Kedves Emmi kisasszony, — kezdém akadozva (mellesleg meg kell jegyezmem, hogy elragadóan bá-jos volt e napon). — Kedves Emmi kisasszony, — mondám, ön talán már tudja is, hogy én önt szere-tem. Vessük félre egy pillanatra a „chic”-et és beszél-jünk komolyabban. Evi jövedelem majdnem három-ezer forintra rug. Ezzel ugyan szerény lételt biztosí-tathatnék nőmnek, de gazdag lenne szeretetben, és ha férj és feleség szeretik egymást, ugy...

— Ó félbeszakított!

— Egy szobában és egy kamrában lakni, este burgonyát vacsorálni, fehérneműket és öltönyöket fol-tozni, egymás iránti szerelemben feloladni, és kette-sével ringatni a gyermekeket...? — hadarta oly se-besen és annyi guynyal, hogy majd elsüllyedtem szé-gyenemben. — Tudja ön, uram, — folytató — hogy ha az ön nézeteit üvegekbe tölthetnők, ezen folyadék-ból a „nem chic” quintessenciá-ját lehetne előállítani. Hajlambházasságok, jó uram, nem az én lélesem szerint valók. Nem érthetem, hogy szerethet bele egy leány egy férfiba, főleg pedig szegény férfiba. Én csak ahhoz megyek nőül, a ki nekem nevével tekintélyes állást is képes adni, ki engem oly nővé tesz, mint milyen én szeretnék és akarok lenni. Én, továbbá csak öreg emberhez mennék nőül, hogy az emberek azonnal észre-vegyék, hogy részemről semmi hajlam nem vezérelt a férjesüléshez. Férjemmel szemben természetesen beszél-nék... Szerelmes lehet mai napig minden utolsó so-baleány, de szerelmet színlenni... ahhoz „chic” kell, és én ezt szívből és örömmel tenném. Mert én ahhoz a férfhoz, ki engem az életben valamely tekintélyes álláshoz segít, minden tekintetben hálás lennék, és természetesen, hogy jobban szeretném őt a többi embe-reknél. Pompás házas életet élnek; toillettejeimet Pá-risból hozatnám, terméim nyitvák lennének a szellem harcainak, fejedelmi asztalokat terítnék, nyáron ten-geri fürdőben tartózkodnám, ősszel utazva, télen mul-tatva, tavasszal falun... röviden „chic” throughout.”

— Ön sok fáradság nélkül befogja látni, hogy nem ne-kem való férj!

— Ezt én nagyon is belátom, — feleltem elke-seredetten és felálltam.

— Eljén boldogul, kisasszony, én kívánom, hogy eszményképe valósuljon! — E szavakkal elhagytam őt.

— Nos mit szólna mindehhez? fejezé be hosszú beszédét Emil barátom keserűen felkapogva.

Minden, a mit csak vígasztalására felhozhaték, benyomás nélkül maradt reá, tovább is szomorú arcot vágott, és boszus szavakat mormolt, alig nyitva ki ajkait.

— Az tulságos követelés egy embertől, hogy te-tőtől talpig „chic” legyen, — folytattam vígasztaláso-mat, — és minden embernek igyekeznie kellene egy kevés kis „chic”-et elsajátítani magának. De te a leg-„chic”-telenebb ember vagy azok közt, kikkel csak az életben találkozhatom. Életvezetied pogányul nyárspol-

gáriak; légy már kissé több „chic!” Egy fiatal em-ber ambíciója, az isten szerelmére! csak nem lehet az, hogy egy nyomorult viskóban elsatnyuljon! Zajt kell csapnia, carriéret csinálni, magát valami módon elő-terbe tolni, hírhedté tenni, akár párbaj, akár valamely „éles botrány” által, inditatra lehetsz vagy hivató-sod által, vagy mint favoritje egy divathölgynek. Hagyd azon embereknek a házasságot, kiknek ahhoz kedvük és pénzük van Hanem ha nem birunk háza-sodni, ha az ész is ellene szól, és mégis szerelmes-kedni, azután mint a vízbefuló a szalmaszálhoz, ugy segélyért jajgatni fűhöz fához: „Gyere hozzám nőül!” határozottan nem „chic.” Hanem párbajozni, segédes-kedni (de nem „tanúskodni”) és faire l'amour merő trétából: az már „chic.”

Emil ugy félre ugrott, mintha kigyó csipte volna meg.

— A levegő is ragályos már! — kiáltott föl és csaknem kétségbeesetten csapta össze kezeit feje fölött; hát már te is meg vagy mételyezve? Vigye el az ör-dög minden újságot, mi a manót törődöm én avval, hogy mi „chic”, vagy mi nem „chic”! Maga a szó is már minden csepp vért agyamba képes kergetni!

— Mert épen semmi „chic”-ed nincs! — és így ter-mészetes, hogy ellenségem vagy, — feleltem én. — Biztosítlak, hogy a te kis leánykádnak, csaknem min-denben amit mondott ígaza van. Csak azt az egyet sajnálom, hogy oly szekér után fut, mely aligha fogja őt felvenni. Előbb talál egy leány hűsz szegény sze-relmes ifjút, ki mind nőül venné őt... mint egy gaz-dag öreg urat, akinek ugyanazon szándéka volna. No de komolyan annak a leánynak csakugyan van némi „chic”-je, és én szívből kívánom neki, hogy boldo-guljon vele.

Megijedve hallgattam el, mert Emil hirtelen gör-csösen összeszorította karomat.

— Itt jó ő maga! sziszegte felindulva...

— Szegény! — sóhajtottam fel, — ez még min-dig szerelmes!

Meglasítottuk lépteinket. Emil a hátam mögé bujt, hátat fordítva a hölgynek. Hihetőleg nem akarta hogy az őt meglássa. Az szembe jött velünk. Szép, nyúlánk, karcsú alak, divatos, de egyszerű öltönyben, fején kőcsagos casquette, arcán kacér félfátyol, — és milyen kihívó lépés! Én feltettem „pince-mez”-met és egy rouéhoz hasonlóan mosolyogva fixiroztam őt. (Szán-dékosan nevelésnek tűnni fel, szintén egy neme a „chic”-nek).

— Nézd csak e hölgyet! — mondtam mágnásos orrhanggal (de elég hangosan, hogy a hölgy is meg-hallja), — e nő tőtől talpig „chic” suprême!

Diadalmas mosoly vonult el picit ajkain. Isten áldja meg a kedves teremest, és küldjön neki minél előbb egy jó gazdag urat!

Amikor most kiseröm után néztem, már tölem, messze, egy másik utcába láttam befordulni

Bizonnyára a legutóbbi „chic suprême” kergette őt el.

Még akkor, midőn mosolyogva utána néztem és nevettem gyámoltalan együgyűségén — még akkor ragadtam meg a gondolatot: ezen egész eseménykét irodalmilag értékesíteni, azután pedig a boszankodó-nak — vére lehűtésére — egy nyomtatott példányt átnyújtani.

Bár attól félek, hogy e tettem — ha ugyanis beszélgetését a nyilvánosság elé hozom — őt újra örökre hallgatagga teszi; én mégis megtevéim ezt, mert egy bizalmas ömlendezést, mely tettelemül ömlik titkot epedő füleinkbe — rövid idő multán az elbe-szélőnek — egy csinos kis rajz, croquis vagy akár tárcza alakjában kissé pikánsan előadva — szemé elé juttatni; ez a mi szeszélyünk, ez a journalista „chic” suprême”-je.

Jean d'Or.

Szüniidő kirándulás egy vidéki városba.

Még diákkoromban kedveltem azt a nótát „hires város az alföldön Keeskemét” de miért épen Keeske-mét gondolom magamban, tán találkoznék egy város, mely még híresebb. Regényolvasásnak nem lévén bá-rátja, tapasztalatból szerettem mindent megismerni, ép szüniidő lévén, összeszedtem sátorfámat, utnak indultam, hogy felfedezsem, megismerkedjem azon várossal, mely még híresebb a fentnevezetnél.

Pénzügyi viszonyaim magasabb luxust nem enged-tek, harmadik osztályu coupéba szálltam, mely valaha alkalmasint tisztítva is volt, ülőhelyek, Methusalem ideje óta voltak látszatva használatba, mert oly ron-dák voltak, hogy ha James Wott a gőzmozdonyy terem-tője megpillantná, sírjában megfordulna; de szűkség törvényt bont, és én végre ártatlan vagyok abban, hogy a gondviselés nem teremtett Rothschild fiának, egy csengetyűzés, egy fűty, és robotgat celom felé, csigagyorsasággal. — „A. V.” betűk magyarázatán melyek a kocsikra voltak pingálva, törtem fejemet, vajjon mit jelenthetnek, végre sok gondolkodás után kisértőttem, ez nem lehet egyéb, mint „Alvilági vasut” mert csakis azon lehet oly unalmas utat tenni, egy bagorágó vén kiszolgált baka, egy 50 éves kisasszony voltak utitársaim, kikkel midőn egy előttem ismeret-len nyelven társalogtak, nem léphettem érintkezésbe.

„R o b o z” tíz perc, kiált a konduktor, kártyám, ámbár más állomásra szolt, kiszáltam, mert előre sejtém, hogy tán elértem celomat, ha oly állomáson maradok, hol a vonat csak tíz percet áll, megjegy-zendő, hogy ezen fentnevezett vasutnál, a késések napirenden vannak, továbbá hogy 20 — 60 pernyi álla-podás épen nem tartozik a ritkaságok közé.

Évek előtt, beszélé nekem egy utitársam, ezen vasut vonalán történt volna meg azon eset, hogy men-et közben, egy sertéskocsiból, unalomból szórakozni kívánván egy kis ártatlan malacka, kiszökött, a vonat megáll, a személyzet egy része utána futott, és mig megfogni sikerült, addig a főconduktor, és mozdony-vezető „huszonegyzetek,” az utazók még „kibiceztek”.

Ámbár az indóháznál két „kalitkát” helyesebben ketreccet láttam, melyeket ezen kis híres felfedezett alföldi városban „Omniuszoknak” szoktak gúnyolni, nem akartam magam arra elhatározni, hogy ártatlan lel-keket rázásnak tegyem ki, mert midőn cipézem pari-páján a városba nyargaltam, láttam meg csak a köve-

ke len
az elh
óket
gények
épület
szinó
A sor
teni A
a rész
pásaiv
lelemé
L
jutott
Ideje
életén
pesség
el, az
láljan
az öld
hogy
hálása
teszi a
köteles
A
lában
lötte
radhat
ben d
A
t em
szó, r
miség
hogy
Hisz
az, am
tat. D
kell, h
az em
akik e
részb
den e
vegre
azon e
munk
által
várako
matik
alárás
csátja
kevsé
E
ber, de
a kiad
menek
dődik.
a perc
E
másik
v és b
s ág n
O
falusi
egy fő
kérege
forinto
nagyra
P
a szeg
hogy
latra